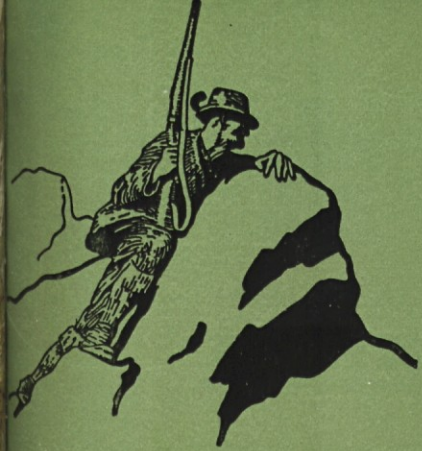

Lovec

glasilo Lowske zveze Slovenije

Oktober
1971

7

Poštnina plačana v gotovini.

MALI OGLASI

Lovske družine prosimo, da nam prodajo osirotelo srnjad. Nujno jo rabimo za zamenjavo za muflone. — LD Polhov Gradec (Srečko Božnar) — 61355 Polhov Gradec.

Prodajam resastega ptičarja, starega 4 mesece, mati in oče odlična. Boštjan Olip, 64248 Lesce (št. 47) na Gorenjskem.

Prodajam balkanske goniče in kratkodlake nem. ptičarje, stare po 3 mesece. Janez Cerar, Trnjava 21, 61225 Lukovica.

Prodajam kratkodlake ptičarje, psa in psičko, stara po 4 mesece. Starši s prav dobro oceno. Štefan Žilavec, Topolovci 21, 69261 Cankova.

Prodajam koker španjele mladiče, stare po 2 meseca, odličnih staršev, oče Res CACIB, mati z odlično oceno. Franc Podojsteršek, Lovski dom Rače, Slivnica, 62312 Orehova vas.

Prodajam istrijanko, staro 3 leta, s prav dobro oceno. Anton Čadež, Srednja vas 5, 64223 Poljane nad Škofjo Loko.

Prodajam nov strelni daljnogled Zeiss 4 × 32 za 800 din. Jurij Muhič, C. Štuparja 27, 61231 Črnuče.

Ograje iz pocinkane ali plastificirane žice nabavite po ugodnih cenah pri: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju. O tem informirajte tudi svoje znance!

Prodajam psičko brak-jazbečarko, staro 5 mesecev, prav dobrih staršev, in terierko, staro 4 leta, ter njenega mladiča, starega 6 tednov. Terierka je ocenjena odlično, CACIB je dobila na razstavi v Ljubljani. Cena po dogovoru. Janko Tišler, Zadruga 14, 64203 Duplje, Gorenjsko.

Prodajam nove borovelske bok cevi, kaliber 16 × 16/70, dolžina 70 cm. Anton Urbanč, Gregorčičeva 23, 64240 Radovljica.

Uradne ure uredništva »Lovca« (članki dopisi, slike ipd.) vsak delavnik, razen četrta in sobote, od 9. do 11. ure, v sredo pa tudi popoldne od 15. do 17. ure.

Uradne ure uprave »Lovca« (naročanje in pošiljanje revije, spremembe naslovov ipd.) vsak delavnik, razen sobote, od 7. do 14. ure.
Telefonski številki uredništva in uprave: 21-245 in 21-819.

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via. B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno.

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda in Zanardini

Cenjeni lovci, lovske družine in gojitvena lovišča!

Z odkupom in manipulacijo vseh vrst divjadi se ukvarjamo že več desetletij. Tej dejavnosti posvečamo veliko pozornost in zaradi bogatih izkušenj dosegamo lepe uspehe.

V obojestransko zadovoljstvo sodelujemo z večino lovskih družin, zavodi za gojitev divjadi in drugimi večjimi gojitelji divjadi po vsej Sloveniji.

Gojitelje divjadi po potrebi oskrbujemo z raznim potrebnim materialom (s kameno soljo, specialno soljo z dodatkom za preprečevanje črevesnih bolezni in podobnim).

Ob tej priložnosti se našim dobaviteljem zahvaljujemo za zaupanje, vse druge gojitelje divjadi, ki pa še ne sodelujejo s »Perutnino« iz Ptuja, vabimo, da to poskusijo. Gotovo boste zadovoljni. Zadovoljni bomo, če postanete tudi vi naš reden partner.

Divjad odkupujemo po najvišjih konkurenčnih cenah.

Od 15. septembra 1971 naprej plačujemo divjad po naslednjih cenah (v din):

Srnjad	26,00 za kg	Divje prašiče nad 80 kg	13,00 za kg
Jelenjad z glavo in nogami	15,00 za kg	Muflone	16,00 za kg
Damjke	17,00 za kg	Zajce	8,00 za kg
Gamse	16,00 za kg	Fazane	20,00 za kom
Divje prašiče do 80 kg	16,00 za kg	Jerebice in kljunače	15,00 za kom

Stroške dostave povrnemo.

Za posebne informacije se obračajte na naš naslov pismeno ali po telefonu št. (062)-77-030.

Mesokombinat »PERUTNINA«

P T U J

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIV. letnik

št. 7

oktober-vinotok 1971

Foto Ciril Pogačar:
Dober tek, veverica! Pa
na zimo se pripravi! —
Navadna veverica (*Sciurus vulgaris*) živi po
vsej evropski celini,
vključno na britanskem
otočju in od Rusije
čez Sibirijo do Koreje,
Sahalina in Japonske.
V tem prostoru je zna-
nih 41 podvrst. V barvi
se sicer precej razliku-
jejo po raznih pokra-
jinah, pa tudi v istem
kraju se pojavijo raz-
ličnih barv. Celo mla-
diči istega legla niso
včasih vsi enakih barv. Iz vejic, mahu in trave si naredi več okroglih,
zgoraj pokritih gnezd. V njih dvakrat letno koti mladiče in vanje si
nanosi tudi nekaj rezerve za zimo. Najgrše zimske dni predremije v
gnezdu, zvita v klopčič. V pravo zimsko spanje pa se pogreznejo
veverice na visokem severu.

Vsebina

Ing. Alojz Černe	O upadanju zajčjega staleža	194
Mirko Lampreht	Ali je gojitev s puško že res zastarela?	197
France Cvenkel	Lovski praznik na Koprskem	200
Dr. Ivan Kalinšek	Prva pomoč pri strelnih poškodbah na lovu	203
Ančka Salmič	Lovčev drugi dom (pesem)	210
Iz naših logov:	Resasti istrski gonič — Janez Jalen	205
Po lovskem svetu:	Moja prva antilopa v Zambiji — dr. Benjamin Jogan	208
Lovski oprtnik:	Polhi — M. Koritnik	211
	Pižmovka v lovišču — I. Grögl	214
Vprašanja-odgovori:	Kateri kljunači so lovna divjad? — F. Cvenkel	215
Mladi pišejo		216
Lovska organizacija:	Vse gorenjske lovske družine spet združene v gorenjski lovske zvezi — B. Galjot	216
	LD Dekani — 60 let organiziranega lovstva — elf	217
	Odlikovanja	218
Jubilanti		219
Umrlji		220
Lovska kinologija:	Gonitev psice lahko preprečimo — dipl. vet. St. Arko	222
	Nemški kratkodlaker Car — Jurij Vrečar	222
Lovsko izrazoslovje:	Jelenje rogovje — C. F.	223
Šaljive		224

O upadanju zajčjega staleža

(S simpozija v Beogradu, junija 1971)

Ing. Alojz Černe

V drugem dnevu simpozija, ki je bil izključno namenjen vprašanju kritičnega staleža zajca, se je zvrstilo 6 referatov. Osnovna ugotovitev v skoraj vseh referatih je bila, da je vzrok sedanjemu majhnemu staležu zajca poslabšanje naravnih razmer (biotopa) in prevelik odstrel.

V prvem referatu je mr. ing. Dušan Bojović poleg osnovnih vzrokov za upadanje zajčjega staleža, to je poslabšanje biotopa in prevelikega odstrela, navedel kot tretji bistveni vzrok sam način lova. Lov na zajca je povsem stihijski. Zajca lovijo v istem predelu tudi po desetkrat. Jasno je, da zajca z neprestanim lovljenjem izlovimo, po drugi strani pa je lovišče toliko vznemirjeno, da se zajec ne more uspešno množiti. Da se stanje izboljša, avtor predlaga izvršiti odstrel samo z enim skupinskim lovom na vsaki odrejeni površini. Lovna površina se razdeli na toliko delov, kolikor je lovnih dni. Da bi izboljšali naravne razmere, pa avtor predlaga uporabo enostavnih in zelo učinkovitih plašilnih naprav na kosilnih in žetvenih strojih.

Dr. Jakšić, ing. Tomašević in ing. Šelmić ugotavljajo v svojem referatu, da so se pogoji zajcu najbolj poslabšali v predelih, ki smo jih doslej imeli za prvi in drugi bonitetni razred. Kot glavni vzrok za poslabšanje naravnih razmer pa navajajo intenzifikacijo kmetijstva, kemizacijo, mehanizacijo, monokulture in menjavanje setve kmetijskih rastlin. Razen tega pa še urbanizacijo, promet in vznemirjanje lovišč. Avtorji med drugim tudi navajajo, da že več let nazaj v večini lovišč letno uplenijo več zajcev, kot znaša realni letni prirastek. Razlogi za to so, da je sedaj večje število lovcev kot tudi divjih lovcev in da uporabljajo lovci boljše orožje in municijo. Avtorji predlagajo, da naj bi za izboljšanje naravnih razmer

vplivali na zmanjševanje uporabe kemičnih sredstev za varstvo kmetijskih rastlin, da se začno uporabljati plašilne naprave na kosilnih strojih in da se osnuje čim večje število remiz. Zajcu je potrebna večja zaščita. (Če števila lovcev ne moremo zmanjšati, se je treba v čim večji meri preusmeriti na lov tiste divjadi, ki jo je možno uspešno gojiti.)

Izredno zanimiv referat je bil »Proučevanje realnega prirastka divjega zajca v Vojvodini in vpliv meteoroloških elementov na prirastek«, avtorji Jovanović-Katić-Aleksić. Na podlagi štiriletna študije od 1967 do 1970 so na 6687 ustreljenih zajcih ugotovili, da znaša poprečni letni prirastek na

ZAŠČITA POLJSKEGA ZAJCA V SLOVENIJI

Na občnem zboru LZS, 6. 3. 1971, je bil sprejet družbeni dogovor, s katerim je dosedanji lovni čas (od 1. 10. do 15. 1.) skrajšan za en mesec. O tem — ali se dosedanji lovni čas skrajša na začetku ali na koncu, ali delno na začetku in delno na koncu — odločijo lovske organizacije same (lahko je to sklep področne zveze, kjer pa tega ni, sprejme ustrezen sklep LD sama). Dokončna odločitev o višini odstrela se sprejme šele po ugotovitvi jesenskega staleža. V slabših predelih je odstrel največ 20 do 30 % jesenskega staleža, v dobrih pa največ 50 %.

Določen predel je dovoljeno preloviti le enkrat. Vsaj četrtina zajčjega predela v lovišču pa ostane vsako leto kot rezervat. Pozimi zajce tudi krmimo.

Sklep občnega zbora LZS je obvezen za vse lovske organizacije in lovce v Sloveniji.

Posamezne lovske organizacije (LZ ali LD) dogovorno sprejeti lovni čas lahko še skrajšajo oz. odstrel lahko še bolj omejijo.

zajko 1,6 mladiča, kar uvršča Vojvodino kljub intenzifikaciji kmetijstva še vedno v drugi bonitetni razred. V istem obdobju so proučevali vpliv meteoroloških elementov na prirastek zajcev v posameznih mesecih. Ugotovili so, da imajo bistveni vpliv nepovoljni vremenski pojavi na prirastek zajca v mesecu maju, medtem ko ima slabo vreme v februarju ali marcu le neznamenit vpliv na prirastek. Obsežna študija je znatno pripomogla, da so v Vojvodini zabranili lov na zajca za dve leti, dokler se ne popravi osnovni zajčji fond, ki je sedaj zaradi prekomernega odstrela izredno majhen. Za podoben ukrep se je odločila tudi lovska organizacija Srbije, ki je s samoupravnim sporazumom odredila za lov. leti 1971/72 in 1972/73 lovno dobo samo od 1. do 30. novembra. Razen tega je lov na to divjad dovoljen samo v nedeljah (4 lovi!) in vsak lovec sme na enem lovu upleniti le enega zajca.

Ivan Dončev in Boris Trpkov sta v svojem referatu »Proučevanje zajcev v loviščih Makedonije« na podlagi proučitve 176 uplenjenih zajcev podala zanimive podatke o boleznih, spolni aktivnosti zajca preko celega leta in o različnih meritvah, kot so teža, dolžina telesa, repa, ušes ter stopal. Ugotovila sta, da se prične spolna aktivnost pri nekaterih zajkah že januarja, februarja pa je to že splošen pojav. Spolna aktivnost traja nato vse do avgusta. Leta 1955 je bilo v januarju uplenjenih 5 zajkelj, ki so imele v maternici 1—3 zarodke. Januarja 1960 spolni organi pri zajkljah niso bili aktivni, februarja istega leta so bili jajčniki (od štirih) pri dveh zajkljah normalno razviti, dve zajklji pa sta imeli po 1 oziroma 2 zarodka. Marca so imele vse zajklje po 1—2 zarodka, aprila po dva, maja od 1—3, junija 1—4, v juliju niso našli zarodkov v maternici, vsi znaki pa so kazali, da so zajklje že prenehale kotiti. Avgusta so imele nekatere

zajklje razvito mlečno tkivo, prav tako tudi septembra.

Kakšno je stanje z zajcem v Sloveniji, je razvidno iz referata, ki ga je imel Alojz Černe, zato ga v skrajšani obliki objavljamo.

Zajčji stalež upada v Sloveniji že od leta 1955 naprej, ko so začela družbena posestva z arondacijo zemljišč in kompleksno obdelavo velikih njivskih površin. V tem času je bilo prizadetih okoli 11 % ravninskih lovišč.

Kljub temu, da je stalež na intenzivno obdelanih površinah močno padel, se kupni odstrel v Sloveniji ni znižal, nasprotno, celo v porastu je bil.

Večje posledice razvoja in intenzifikacije kmetijstva so se pokazale šele v zadnjih letih, ko so začeli tudi zasebni kmetje obdelovati zemljo s sodobno mehanizacijo in izkoriščati izsledke moderne kmetijske znanosti. To se kaže zlasti pri preusmerjanju kmetij v živinorejo, plantažništvo, sejanje čim manjšega števila kmetijskih rastlin in pri čedalje večji uporabi kemičnih sredstev za varstvo rastlin. Za zajca so najbolj škodljivi herbicidi, ki jih uporabljajo za uničevanje plevela v žitih, sredstva za uničevanje malih poljskih glodavcev ter insekticidi za škropljenje sadovnjakov in vinske trte. Poleg neugodnega vpliva intenziviranja kmetijstva na življenjske razmere te divjadi škodljivo deluje še splošen razvoj civilizacije, urbanizacije pokrajine, promet, turizem itd. Ne smemo pa prezreti tudi zadnjih nekaj zelo negodnih zim in pomladi.

Zanimivo je pogledati, kako smo na poslabšanje življenjskih razmer reagirali lovci. Na večini sestankov smo ugotavljali zniževanje zajčjega staleža in ocenjevali vzroke, ki slabšajo življenjske pogoje divjadi. Kaj več za zajca nismo storili. Logično bi bilo, da bi v praksi zmanjševali odstrel sorazmerno poslabšanju naravnih razmer. Temu pa ni bilo tako. Odstrel zajcev smo v

Foto M. Danegger: Ali mi letos oktobra res še ne bo treba teči?

vseh teh letih nenehno zviševali in temu primerno navajali nerealni stalež, kar je razvidno iz tabele na naslednji strani.

Iz tabele je razvidno, kako smo gospodarili z zajcem v »starih, dobrih« časih, ko je še iz vsakega grma skočil zajec. Tedaj je bil odstrel v Sloveniji okoli 20 000, zadnja leta, ko je stalež zajcev že očitno padel, pa je bil odstrel okrog 40 000. Prav v letih največjih sprememb v kmetijstvu smo dosegli celo največji odstrel. Razmeroma majhen odstrel v letih 1963—64 in 1965 ni bil zaradi neke zaščite zaj-

ca, ampak kot posledica majhnega staleža po hudi zimi leta 1962. Ponovno znižanje odstrela je spet v letu 1969, žal pa za leto 1970 še ni podatkov.

Da je bil zajčji stalež v pretežni večini lovišč že dolgo v upadanju, nam je bilo znano, vendar smo to sprejeli kot splošen in naraven pojav — slabšanje naravnih razmer. Iz podatkov o odstrelu pa je očitno, da smo s prevelikim odstrelom premočno posegali v matični stalež, kar se je najprej pokazalo v slabših in šele sedaj v boljših predelih — iz preprostega

Stalež in odstrel zajcev v loviščih LD Slovenije (iz statistike LZS)

Leto	Stalež	Odstrel	Leto	Stalež	Odstrel
1933	—	34 920	1960	73 916	47 111
1949	29 832	17 795	1961	73 113	49 343
1950	45 092	22 236	1962	73 602	41 938
1951	60 300	24 702	1963	61 458	33 404
1952	70 376	19 076	1964	58 918	34 815
1953	80 821	37 327	1965	59 886	33 375
1954	72 466	31 704	1966	60 426	39 521
1955	67 230	31 362	1967	61 308	41 684
1956	63 352	36 958	1968	65 654	43 238
1957	64 581	37 060	1969	67 515	32 650
1958	68 492	39 765	1970	64 476	—
1959	75 200	44 594			

razloga, saj je znano, da si zajec vedno išče boljši življenjski prostor. Zajci so se zaradi prevelikega odstrela ali izpraznjenega mesta v dobrih predelih nenehno selili iz slabših lovišč v boljša.

Da bi uspešneje gospodarili, smo l. 1962 izvedli rajonizacijo in bonitiranje lovišč za malo divjad, poslabšanje naravnih razmer pa smo evidentirali l. 1968 s korekturo bonitiranja. Po bonitiranju bi morali do 1972. leta doseči 80 000 živali pomladanskega staleža in 50 000 odstrela. Tega števila še zdaleč nismo dosegli. Medtem ko smo izdelali natančna navodila za bonitiranje lovišč, pa smo pozabili na navodila, kako bonitirano število

doseči. Najmanj, kar bi morali napraviti, bi bilo zmanjševanje odstrela, na žalost pa tega nismo storili. S prevelikim odstrelom smo prišli precej pod bonitirano mejo, čeprav je bonitirano število zelo nizko in je že merilo za najnižji osnovni stalež-populacijo, ki mora biti v lovišču za normalno reprodukcijo. Če gremo pod mejo osnovne populacije, je že nevarno, da divjad sama po sebi propade. Zlasti je to nevarno sedaj, ko so se pogoji za poljsko divjad očitno poslabšali.

Eden od domnevnih vzrokov za upadanje staleža naj bi bil lovski turizem. To je seveda res, vendar le s posredno odgovornostjo lovske družin oz. njihovih odgovornih oseb, ki pri izvajanju lova z inozemskimi gosti kršijo planirani odstrel, izlavljaajo posamezne predele lovišča in podobno.

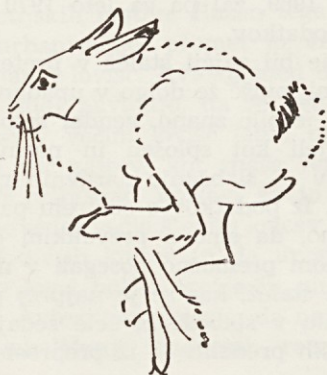
Da bi popravili stanje, smo v preteklih letih spustili v lovišča več tisoč zajcev, uvoženih iz ČSSR in Vojvodine. Rezultati teh dragih zrežnih investicij pa niso zadovoljili. Zajce so vlagale samo one lovske družine, katerim je padel stalež izpod biološke populacije, poleg tega pa zajcu niso dali časa,

da bi se namnožil. Zajec, pri katerem računamo letni prirastek v slabih predelih na 50 % in v dobrih predelih za okoli 200 %, ni mogel napolniti lovišč, še manj pa upravičiti nabavne cene. Med lovci se slišijo tudi trditve, da po izpustitvi čeških zajcev ni v lovišču niti teh niti domačih. Zavedati se moramo, da v loviščih z zelo nizkim staležem nekaj vloženih zajcev ne pomeni dosti, kajti upoštevati je treba, da je le primerna biološka populacija pogoj za reprodukcijo. Prirastek pri zelo majhnem staležu komaj pokriva izgube od roparic, prometa, kmetijstva itd.; zato se ne smemo čuditi, če so bila vlaganja zajcev v prazna lovišča neuspešna.

Nekatere lovske družine so za zaščito zajca odredjele v zadnjih letih tretjino lovišča kot rezervat. To je sicer pohvale vredno, vendar pa na račun te površine ne bi smeli izprazniti ostalih dveh tretjin do kraja. Tako se ta gojitveni ukrep mnogim ni posrečil, čeprav je to eden od osnovnih v ČSSR, kjer se ponašajo z izredno visokim staležem zajca.

Ker na izboljšanje življenjskih razmer lovci ne moremo dosti vplivati — razvoj kmetijstva, industrije, prometa, urbanizacije itd. gre svojo pot, ki je ne bomo zaustavili — je potrebno, da začnemo z zajcem drugače gospodariti. Predvsem bo treba držati zajca v dovolj velikem staležu-populaciji, ki bo zagotavljal normalno reprodukcijo. Za enak odstrel, kot je sedaj, bomo morali imeti tudi 1 do 2-krat večji stalež, ne pa enak ali manjši, kakor je to veljalo doslej.

V paviljonu ZR Nemčije — na svetovni lovski razstavi letos septembra v Budimpešti — je bil ob statističnih podatkih o odstrelu zajcev v tej državi tale napis: »V jeseni ne upleni več zajcev, kolikor jih spomladi vidiš!«

Pri srnjadi, katere odstrel znaša okrog 10—12 000, držimo 57 000 do 60 000 kosov spomladanskega staleža. Z ozirom na vse slabše pogoje zajčji prirastek ni dosti večji kot pri srnjadi, pri kateri ga računamo na 25 do 30 % spomladanskega staleža. Če bomo hoteli v bodoče zajca držati na primerni višini, potem se bomo morali približati enakemu zrejnemu režimu, kot ga izvajamo pri srnjadi.

Da bomo zajčji stalež povečali na potrebno višino, je treba zajca zaščititi z zelo majhnim odstrelom ali bolje s prepovedjo lova za daljše obdobje, kakor so to že storili v Vojvodini. V letošnjem letu se je zajčji stalež zaradi zelo ugodnih življenjskih razmer nekoliko popravil, to pa nas ne sme zavesti, da zajcev ne bi zaščitili, saj je znano, da se da nekaj prihraniti le tedaj, ko je kup velik, ne pa takrat, ko je majhen ali ko ga sploh več ni. Zaščito zajca nam narekuje tudi lovski zakon, ki določa, da mora biti v lovišču toliko divjadi, kot je lovišče prenese. Merilo za naša lovišča je bonitiranje; pri zajcu smo pa že precej pod njim in je vprašanje, če je sploh še upravičeno streljati to divjad.

Foto P. Adamič: Lovčeva in kmetova jesen

Ali je gojitev s puško že res zastarela?

Mirko Lampreht

Poskušal bom podati nekaj svojih misli k povzetku prof. dr. J. Ranta iz članka dr. A. B. Bubenika (»Lovec« št. 3/1970).

Že sam naslov »Ali zadostuje vrednotenje rogovja po zunanjih znakih«, popolnoma ne ustreza. V članku dr. A. B. Bubenika »Können Geweihe als Auslesemerkmale betrachtet und bewertet werden« je mišljeno namreč vrednotenje divjadi za odstrel po oceni rogovja. Ne vem, zakaj je ta članek

na prof. J. R. naredil takšen vtis, da ga je šel prevajati. Kajti prav ta članek je dvignil največ prahu, negodovanja in komentarjev med lovskimi strokovnjaki, predvsem praktiki. Popolnoma na mestu je bila pripomba uredništva »Lovca«, da naj smatramo omenjeni članek zgolj kot informativen, nikakor pa ne kot instruktiven. V omenjenem povzetku je namreč mnogo neložnosti, mnogo nejasnosti, predvsem pa popolnoma odprto vpra-

šanje, kaj potemtakem sploh streljati, na kaj naj se lovec praktiki opira, na kaj naj pazi pri izbiri divjadi za odstrel.

Prva neložnost je prav pri ocenjevanju trofeje. Prav biologi so bili tisti, ki so stalno trdili in še danes trde, da je trofeja znak moči, znak zdravja, znak dobrega razpoloženja, znak urejenih socialnih razmer v populaciji itd. V omenjenem povzetku dobesedno piše, da je pomen rogovja tako ukoreninjen, da ima selektivno vrednost. Zakaj potem ne bi smela trofeja kottaka služiti

Foto S. Pajtler: I b

pri izbiri za odstrel, če je glavni znak razpoloženja in kondicije divjadi!

V istem povzetku se na več mestih poudarja, da je treba stalež držati na primerni višini, da se pri tem ne sme pretiravati, da vsaka divjad rabi svoj določen življenjski prostor itd. Torej je treba divjad do gotovega števila tudi odstreljevati. Če pa moramo divjad odstreljevati in obenem gojiti, zakaj se potem sploh postavlja vprašanje, ali je gojitev s puško že zastarela. Zakaj odrekati uspehe gojitvi s puško, ko pa se niti še ni povsod uveljavila. Kaže, da samo zato, ker se to nekemu biologu ne dopade, ker se mu morda že sam izraz ne zdi najprimernejši. Če bo komurkoli uspelo spremeniti ta izraz, se sama gojitev divjadi in gojitveni odstrel ne bosta mogla dosti spremeniti. Gojitev s puško tudi v današnjem smislu ne pomeni nič drugega kakor regulirati stalež divjadi v okviru odstrelnega plana po gojitvenih načelih. S tem da čimprej odstranimo bolno, slabo in manj vredno, res zdravo in močno divjad pa puščamo v starejše razrede in s tem za razplod. Odrekati

uspehe gojitvi s puško je po mojem neumestno, predvsem pa še preuranjeno. Poskrbimo najprej, da se bodo ta načela res povsod uveljavila. Šele potem, ko bomo v vseh loviščih izvajali enotno odstrelno politiko, kjer bodo zajete cele populacije divjadi, bo mogoče govoriti o uspehu ali neuspehu take gojitve, ki se mirno lahko imenuje tudi gojitev s puško. Kako naj bi zgledala gojitev brez puške, na to namreč še nihče ni dal odgovora. Kako je možno govoriti o uspehih tam, kjer npr. že takoj v začetku lovne sezone, v prvih tednih junija postrele vse najlepše srnjake. Za prsk in razplod pa ostane vse tisto, kar bi morali najprej izločiti. Isto velja seveda tudi za vse druge vrste divjadi.

Po vsej logiki in po načelih gojitve je treba najprej odstraniti vse slabo, čim temeljiteje v najmlajšem razredu. Tukaj pa pridemo do druge nelogičnosti, ki v povzetku prof. J. R. še prav posebno pride do izraza.

Tam piše med drugim: »Kako vpliva naravna selekcija, vedno vidimo po hudih, dolgih zimah, ki so vzrok, da je pogin divjadi pri mladih letnikih velik. Po vsaki taki selekciji se populacija divjadi zmanjša; tedaj vidimo naslednje leto v revirju krepko divjad, ker je slab material odstranjen«. V istem odstavku pa je popolnoma nerazumljivo nadaljevanje: »Danes pa pri lovcih prevladuje žal še zelo močno mnenje, da je treba vso mlado divjad, ki ne kaže v prvem ali drugem letu pravega razvoja, iz gojitvenih razlogov odstreliti.«

Zakaj tukaj beseda »žal«? Naravi priznavati potrebo in pravilnost selekcije, če pa to hočejo storiti lovci, je pa takoj nepravilno ozioroma napačno.

Če se je že uporabila beseda »žal«, potem bi bilo pač v tej zvezi mnogo bolj logično, če bi rekli: »Žal pa mnogi lovci še danes niso prišli do spoznanja, da je treba

po normalnih in milih zimah krepko poseči po najmlajših letnikih, ki ne kažejo pravega razvoja.« Mi lovci smo dolžni, da izvršimo selekcijo, ki bi jo sicer izvršila huda zima, če hočemo v lovišču krepko divjad. Vem, da bo kdo oporekal, češ narava je mnogo boljši in pravičnejši selektor. To tudi jaz priznavam. Vendar popolnoma odrekati to sposobnost lovcem pa tudi ni na mestu. Treba bo le čimveč pouka, da bomo to nalogo čim bolje in v redu izvrševali.

Nadalje se v povzetku omenja, da trofeja ne sme biti namen in bistvo lova. Jaz pa mislim, da ni noben greh, če priznam, da mi kot lovcu največ pomeni trofeja. V nasprotnem mi pač marsikdo lahko očita, da sem mesar, ker lovim zavoljo plena oz. mesa.

Občutek imam, da se hočejo nekateri s tem, ker omalovažujejo trofejo, postavljati nad druge lovce, da hočejo biti na ta način nekaj več, nekaj posebnega, nekaj idealnega. Vem, da lov ni samo iskanje trofej, da so lov tudi pohod in opazovanje brez streljanja, ampak končno in največje zadoščenje po vsakem lovu je le ob še tako skromni trofeji.

Lovcem-gojiteljem s puško se namreč očita, da zganjajo trofejni kult. Pri tem nastaja vprašanje, zakaj. Ali se jim lahko to očita zato, ker skušajo izboljšati poprečno moč trofej in med njimi doseči tudi nekaj vrhunskih. Kakorkoli že, to skušajo doseči z odstranjevanjem slabega in manj vrednega, pri čemer se pač mirno lahko vprašamo, kaj je tukaj protinaravnega, nebiološkega in proti socialnim razmeram divjadi. Prav tem gojiteljem pomeni npr. trofeja gumbarja prav toliko, če ne več, kot trofeja normalnega lepega srnjaka. Pomen vsake trofeje, dobre ali slabe, mora biti za pravega lovca povsem enak. Vrednost trofeje pa se

da seveda meriti na različne načine. Očitek o trofejnem kultu je torej popolnoma odveč in neprimeren.

Tudi razdelitev divjadi v Ia, Ib itd. naj bi bila izumetničena, češ da je nastala na popolnoma napačnih in nebioloških razpoznavah ter da gojitvi bolj škoduje, kakor koristi. S takšno ugotovitvijo se marsikateri lovec-praktik ne strinja. Komaj smo uspeli, da poprečni lovci kolikor toliko znajo ločiti divjad po skupinah (kategorijah) in kakovosti (kvaliteti), se že obeta oziroma napoveduje potreba po spremembi. Kakšna naj bo nova razdelitev, ki naj bi bolje upoštevala biološka in socialna dognanja o divjadi, si je težko zamisljati. Vsekakor na to tudi še ni nobenega odgovora, niti od pobudnikov teh zamisli. Težko si je predstavljati, da bi bila enostavnejša oz. preprostejša.

Zakaj naj bi bilo npr. nujno, da srnjakov, ki so izpostavljeni spremembam, ne bi streljali do petega leta starosti? Prvič je v na-

ravi skoraj nemogoče z gotovostjo trditi, da je ta in ta srnjak isti, ki je bil lani lep in močan, letos pa zaradi izrednih razmer (npr. zime) slab in ga je zato treba pustiti, ker bo prihodnje leto zopet lepši ipd. Enostavno bi bilo, če bi bili srnjaki oštevilčeni, tako je pa vse skupaj lahko samo ugiбанje. Drugič pa s to tezo lahko doživimo, da bi slabe srnjake puščali, v veri, da so pač podvrženi spremembam. Ker pa je treba srnjake po planu do potrebnega števila tudi odstreljevati, bi sebi v opravičilo pač posegali lahko tudi po lepših in močnejših, kar bi mnogim itak ugajalo. Če bomo na ta način dosegli kakšne uspehe, je seveda drugo vprašanje.

Tudi sam točkovni sistem za merjenje trofejev naj bi premalo upošteval biološko važne stvari in bi bilo po dr. A. B. B. že čas ustvariti novo formulo na znanstvenih spoznanjih. Pri tem mislim, da pač ne bi smelo biti nerazumevanja med praktiki in teoretiki. Nadlerjevo formulo npr. ni naredil niti lovec niti znanstvenik, temveč Nadlerjeva hčerka, ki je bila profesorica matematike. Toda to ni važno, lovci hočemo s točkovanjem zgolj primerjati trofeje, ne pa z njim ugotavljati dednostne zasnove.

Dr. A. B. B. hoče celo ločiti med lovskimi strokovnimi raziskovalci, ki so na voljo lovcem, in pa med biologi-raziskovalci, ki služijo zgolj divjadi in ne odobravajo vsega, kar počneta lovec in gozdar. To ločevanje pa mu zamerijo celo poklicni kolegi, ki trde, da je to, kar on razume pod raziskovanjem divjadi, samo del oziroma veja lovsko-strokovne znanosti. Po njegovem mnenju je znanstvenih izsledkov raziskovalcev divjadi dovolj, samo oblika sodobnega gospodarjenja s staleži divjadi še ni zadovoljivo rešena.

Kako zelo relativne pa so večkrat izjave samih lovskih znanstvenikov in biologov, nam pove tale

Foto ing. R. Gašperšič: Tudi Ib?

primer: Ko je dr. A. B. B. dokazoval, da gojitev s puško ni prinesla nobenih uspehov, je navedel, da se to najlepše vidi na vsakoletnih razstavah trofejev, pri katerih je tudi do 70 % slabih. Ob drugi priložnosti, ko je govoril o trofejih in dednostih, pa je navedel, da na razstavah 70 % trofejev, ki so označene kot pravilno odstreljene, izvira kljub temu od dobrih plemenjakov. Ali ni to potem razumeti tudi kot uspeh, če je že med pravilno odstreljenimi toliko dobrih. To se pravi, da je res slabih zelo malo in da je gojitev s puško le prinesla določene uspehe. Ko so mu pokazali trofeje jelenov, uplenjenih v Odenwaldu in Harzu ter drugod, trofeje, kakršnih po moči in lepoti pred 50 leti sploh niso poznali, češ da je to vsekakor uspeh gojitve s puško, jih je kratkomalo zavrnil, da bi vsi ti jeleni lahko bili nekoliko starejši. Vsekakor so takšne izjave preveč poenostavljene in izzovejo upravičeno negotovanje. Vsak gojitelj se zaveda, posebno pri jelenjadi, da vseh jelenov ni mogoče puščati v najstarejše razrede, ker je vsako povečanje staleža takoj občutno povezano s povečanjem škode in stroškov za lovišče.

KATEGORIZACIJA SRNJAKOV

(Osnovno navodilo iz Evidenčne knjige odstrelav velike divjadi, ki jo je pred kratkim izdala in založila za LD Lovska zveza Slovenije.)

Ia srnjak je najmanj v tretjem letu (izpolnjeni dve leti) pa do izpolnjene starosti 6—7 let, starejši preide v kategorijo Ib. Srnjak Ia ima idealno razvito rogovje določenega področja. Srnjak Ib je iste starosti kot Ia ali starejši, rogovje pa ima poprečno ali podpoprečno za določeno območje.

Srnjak IIa je do izpolnjenih dveh let starosti, kot lanščak naj ima vsaj 6 cm visoka šila.

Srnjak IIb je iste starosti kot srnjak IIa, v rogovju pa je poprečen ali podpoprečen (slab šilar, gumbar).

Nikakor takih uspehov ne kaže kratkomalo omalovaževati in razvrednotiti s tem, češ da simbolizirajo ples okrog zlate medalje.

Kdor je omenjeni povzetek prof. J. R. ne samo enkrat prebral, temveč preštudiral, je gotovo prišel do zanimivih ugotovitev. Če izluščimo glavne misli okrog vloge rogovja pri divjadi, okrog naravne selekcije, najnovejših ugotovitev o socialnih razmerah pri divjadi ter o zelo skopih napotkih za gojitev danes, bomo lahko ugotovili, da se vse skupaj pravzaprav suče v nekem začaranem krogu. Zakaj? Vseskozi beremo: to ni prav, to bi moralo biti drugače, to je zastarelo itd. O novih napotkih, novih navodilih ali smernicah za gojitev divjadi pa nikjer besede! Vse, kar je novo, je socialno zadovoljstvo in dobro počutje divjadi. O pomenu gojitve pa: ohranjati divjad z lovom v njenem čimboljšem stanju in na tak način, da se v lovišču dobro počuti. Dobro počutje divjadi pa je odvisno od določenih socialnih razmer. Samo divjad, ki se dobro počuti, ima pogoje za optimalen razvoj telesne konstitucije, od katere je odvisen tudi razvoj izrastkov na čelu. — Socialno zadovoljstvo pri cervidah je le tedaj, če popolnoma razvite živali vodijo mlajše in kjer ni gostota populacije prevelika. — Socialni red je le tam, kjer jelen in srnjak ustanovita svoj lastni okoliš. — Da se ustreže socialnim zahtevam v sodobnih revirjih, je nujno potrebna majhna gostota srnjadi itd. Torej so po najnovejših ugotovitvah biologov za dobro počutje divjadi potrebne urejene socialne razmere. Te pa zopet lahko dosežemo samo, če upoštevamo njihov že prej imenovani pomen gojitve danes: »ohranjati divjad z lovom...« Torej, če to lahko dosežemo z lovom, potem potrebujemo na vsak način tudi kake pripomočke, ki pa bodo danes verjetno še zmeraj v obliki

orožja. Torej si tudi najnovejše gojitve ni mogoče predstavljati brez lova, brez orožja, temveč še zmeraj s puško. S tem pa smo prišli zopet tja, kjer smo začeli. Namreč v tisti začarani krog, kjer postane vprašanje zastarelosti gojitve s puško popolnoma odveč.

Mirno torej lahko še naprej izbiramo divjad za odstrel po rogovju. Rogovje je po mnenju lovskih strokovnjakov — biologov še zmeraj glavni izraz dobrega počutja divjadi, ki živi v urejenih socialnih razmerah. Mirno izbirajmo še

naprej, upoštevajoč majhne korekture s tem, da ne bomo stremeli samo za idealnimi oblikami rogovja, temveč da bomo bolj upoštevali moč in težo rogovja, primerno starosti divjadi.

Ne pustimo se torej zavajati v razne dvome z raznimi visoko strokovno zvenečimi, nejasnimi izjavami! Pri gojitvenem odstrelu se skušajmo čimbolj približati naravnim načelom selekcije, pa bomo v lovišču imeli močno in zdravo divjad. Hkrati s tem bomo pa dosegli tudi boljše trofeje.

Lovski praznik na Koprskem

V nedeljo, 1. avgusta 1971, je 760 lovcev 14 lovskih družin Lovske zveze Koper v okviru praznovanja 30-letnice vstaje slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov proslavilo dva pomembna dogodka: razvitje lovskega prapora in otvoritev olimpijskega lovskošportnega strelišča na umetne golobe. Slovenost je bila na novozgrajenem strelišču v Šmarju, 8 km od Kopra.

Ob ubranih zvokih koprške godbe in plapolanju številnih zastav so gostje zasedli tribuno na strelišču, med njimi predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček kot pokrovitelj prireditve, predsednik Federazione italiana della caccia — sezione Provinciale di Trieste (Tržaška lovska federacija — sekcija tržaške province) dr. ing. Ernesto Avanzo, predsednik Tržaškega lovskega kluba, zastopniki oblasti, družbeno-političnih organizacij in vseh koprskih turističnih podjetij.

Prireditve začne predsednik LZ Koper Peter Pavlič, ki pozdravi goste in vse druge udeležence. Po enominutnem molku v počastitev tragično preminulega dolgoletnega

delavca v lovstvu na Koprskem in soustanovitelju LD Strunjan Alojza Kneza je na sporedu govor predsednika koprške lovske zveze. Tovariš Peter Pavlič je med drugim dejal:

»V Italiji ni bilo mesta za razvoj in napredek slovenskega lovstva. Nasprotno. Tedanji režim je hotel tudi lovske organizacije podrediti svoji zatiralni politiki. Kljub temu so se določeni tovariši lovci borili v teh društvih in obdržali ponos slovenskega lovstva. Kasneje po osvoboditvi naše domovine so takoj začeli organizirati lovstvo na naši slovenski obali. Tem tovarišem vsa čast in zahvala za njihovo nesebično, požrtvovalno delo pri razvijanju lovstva na Koprskem.

Že v prvih najtežjih začetkih upora proti okupatorju so bili lovci v partizanskih četah in odre-

Lovske družine LZ Koper: Strunjan, Izola, Koper, Dekani, Rižana, Marezige, Šmarje, Kozina, Podgorje, Gračišče, Materija, Divača, Obrov, Vreme.

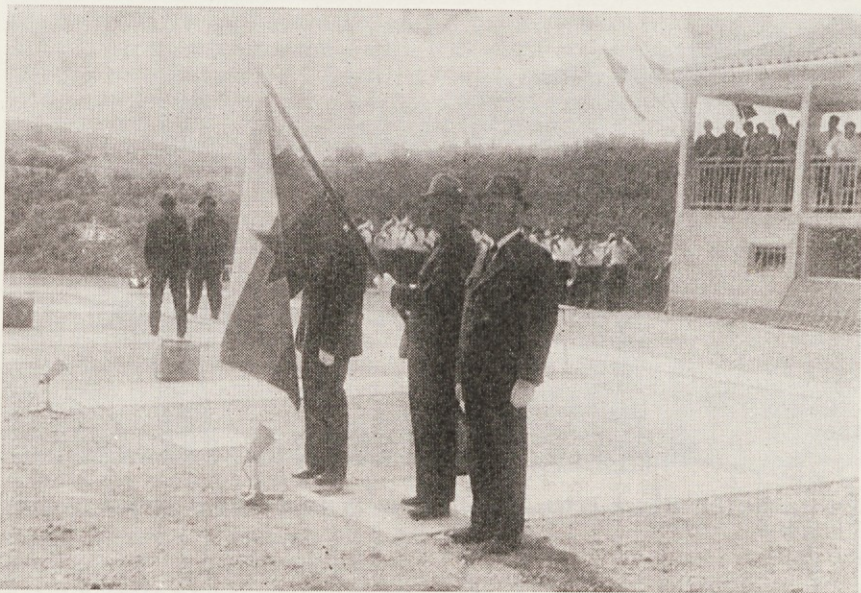
dih dobri organizatorji, borci, kurirji in ostrostrelci. Globoka patriotska zavest, pogum in srčnost, spretnost in iznajdljivost naših lovcev so živo prisotni v borbeni zgodovini malega naroda. Tudi danes svetle tradicije lovcev-borcev iz naše narodno-osvobodilne borbe krepijo patriotsko zavest vseh slovenskih in delno tudi italijanskih lovcev ter utrjujejo pripravljenost za obrambo svobode in neodvisnosti naše domovine. Čvrsto in brez najmanjšega pomišljanja se vsi organizirani lovci vključujemo v priprave za splošni ljudski odpor.

Lovsko gospodarjenje je bilo tod v začetku po osvoboditvi zelo težko. Ne glede na to pa smo takoj po osvoboditvi začeli organizirati lovstvo na obalnem območju. L. 1946 je bila ustanovljena LZ Koper. V letih 1946 in 1947 so bile ustanovljene LD, ki še danes obstajajo in aktivno delujejo. Lovstvo se je na obalnem področju od osvoboditve vse do leta 1955 zaradi tedanjih političnih razmer razvijalo bolj počasi. Toda ko je bilo tega leta to ozemlje priključeno svoji matični domovini Jugoslaviji, so se tudi razmere v lovstvu bistveno izboljšale. Naše lovske organizacije so se vključile v program razvoja slovenskega in jugoslovanskega lovstva. Vse LD so prilagodile svoja pravila, poslovnike ipd. zveznemu in republiškem lovskemu zakonu ter začele urejati kataster in bonitiranje lovišč. Leta 1967 so na osnovi nove zvezne in republiške zakonodaje pripravile petletne lovsko-gospodarske načrte in jih predložile v potrditev občinskim skupščinam.

Na našem območju se je močno razvil tudi lovski turizem. Letno lovi pri nas okoli 700 tujih lovcev, v glavnem iz sosednje Italije. V preteklem lovskem letu so naše LD z lovskim turizmom realizirale preko 700 000,00 deviznih din. Po naših ocenah pa so inozemski lovci potrošili pri nas v gostinstvu in

Po razvitju prapora k otvoritvi strelišča

Preden je predsednik LZS Rado Pehaček s častnim strelom otvoril strelišče

trgovini še 3 500 000,00 deviznih din. Tako se koprsko lovstvo učinkovito vključuje v razvoj in pospeševanje turizma na obalnem in delno kraškem območju. Da bi se lovsko-športna dejavnost pri nas še bolj razvila, smo s pomočjo vseh naših LD uredili fazanerijo v Boninih. Prav tako urejamo jerebičarno v Koštaboni, kjer vzgajamo rdečo jerebico. Preteklo jesen smo na Brionih nabavili 16 damjekov ali jelenov lopatarjev in jih spustili v gozdnata kraška lovišča lovskih družin Materija, Kozina, Obrov.

Tudi olimpijsko lovsko-športno strelišče na umetne golobe, ki ga danes izročamo svojemu namenu, bo doprineslo svoj delež pri raz-

voju in pospeševanju lovsko-športne in turistične dejavnosti.

Preden je pokrovitelj prireditve Rado Pehaček razvil lovski prapor in nanj pripel tudi spominski trak Lovske zveze Slovenije, je spregovoril o delovanju slovenskega lovstva v sedanjih pogojih, o vključevanju lovske organizacije v SZDL, o lovstvu in varstvu naravnega okolja ter o sodelovanju lovskih organizacij z oblastnimi forumi.

Ena stran prapora koprške zveze je iz zelene svile s slovenskim lovskim znakom, druga stran je slovenska zastava, kar skupno simbolizira hotenje lovcev Slovenskega primorja.

Pokrovitelj je izročil razviti prapor praporščaku Jožetu Filipiču, ki

Strelska ekipa pred poskusnim streljanjem

Predsednik LZ Koper Peter Pavlič čestita in izroča pokal prvaku Franku Vinkoletu

se je zahvalil za častno dolžnost in dodal: »Svečano obljubljam, da bom naš lovski prapor — simbol lovskega tovarištva, plemenitega športa ter ljubezni do divjadi in narave — skrbno čuval in nosil na lovskih slovesnostih in svečanostih.«

Zvoki koračnice naznanijo, da se začena nova točka programa. Praporščak s praporom, predsednik

LZ, predsednik strelske komisije LZ in pokrovitelj v častnem spremstvu dveh lovcev krenejo s tribune na strelska stojišča. Ko godba utihne, predsednik strelske komisije Ljubo Ožbolt prosi pokrovitelja Rada Pehačka, da s častnim strelom otvori strelišče. Ko jekne strel, se v rovu sproži tudi vseh 15 metalnih strojev in 15 golobov v loku poleti v dolino.

Olimpijsko lovsko-športno strelišče v Šmarju je na idealnem, vzvišenem mestu, od koder je lep razgled po več loviščih LZ Koper. Zgrajeno je po mednarodnih predpisih, zato ustreza za vsa tovrstna tekmovanja. Ima pet stojišč za pet strelcev in v rovu za vsakega strelca po 3 metalne aparate. Sprožanje strojev in usmerjanje golobov je avtomatično. Strelišče je tudi opremljeno s »fono-pul« sistemom. Zraven tega strelišča bodo zgradili še strelišče za streljanje na tarčo srnjaka z malokalibrsko puško. Namen tega edinega lovsko-športnega objekta v Slovenskem primorju je predvsem usposabljanje mlajših lovcev za dobre strelce in razvijanje lovskega turizma. Doprinese pa naj tudi svoj delež pri krepitvi narodnoobrambnih sposobnosti. Zato bo strelišče odprtega tipa, ki bo do nadaljnjega na voljo lovcem in nelovcem.

Nato nastopi petčlanska strelska ekipa, ki izvede poskusno streljanje.

Sledi meddružinsko strelsko tekmovanje petčlanskih ekip in posameznikov. Od 14 lovskih družin koprške zveze jih je nastopilo 11.

Uspehi — ekip:

1. LD Koper
2. LD Dekani
3. LD Izola

Uspehi — posameznikov:

1. Franko Vinkolet, LD Koper
2. Vili Žgavec, LD Izola
3. Ido Kocjančič, LD Koper

Skupni odstrel v loviščih koprskih LD:

Lov. leto	Srnjad	Zajci	Fazani	Jerebice
1967/68	261	2691	6207	1083
1968/69	262	3414	5643	540
1969/70	288	3585	7968	1154
1970/71	309	3322	9511	502

Prve tri ekipe in posamezniki so bili nagajeni z diplomami in pokali, več strelcev je pa doseglo pogoje in dobilo znak dobrega strelca.

Praznik koprskih lovcev v Šmarju naj ostane viden mejnik ob doseženih uspehih, hkrati pa vzpodbuda za nadaljnje delo.

Besedilo Francè Cvenkel,
slike Gabrijel Trček

Prva pomoč pri strelnih poškodbah na lovu

Dr. Ivan Kalinšek

Zadnja leta je na kirurških oddelkih v bolnišnicah po Sloveniji oskrbljenih vse več poškodovancev, ranjenih s strelnim orožjem. Med poškodovanci so lovci, po nesreči obstreljeni na lovu, pa tudi kmetovalci, ki jih lovci v gozdu ali na polju pomotoma obstrelijo. Največkrat so to kmetice, ki plevejo, lovec pa misli, da se na njivi premika zajec in s šibrami užge po »njem«. Seveda se to ne bi smelo dogajati, kajti lovec sme streljati šele, ko natančno vidi, kaj je pred njim.

Strelne poškodbe na lovu je največkrat kratko in malo težko označiti za nezgode brez krivde, za nezgode neizbežnega naključja. Pravnik bo kaj lahko našel elemente kaznivega dejanja: malomarno prizadejane telesne poškodbe, ali uboj iz malomarnosti. Večina tako imenovanih nezgod na lovu se pripeti namreč zaradi hude kršitve ali omalovaževanja ustaljenih lovskih pravil, ki jih mora vsak lovec poznati in upoštevati. Najpogostejši taki prestopki proti lovskim pravilom so: nošnja nabite puške izven lovišča, nepravilno nošenje nabite puške v lovišču (da je cev obrnjena proti tovarišu ipd.), vstopanje v avto z nabito puško, streljanje v prepovedano smer, streljanje na ne dobro ugotovljene cilje itd.

Prav klasičen in poučen je primer strelne poškodbe, ki se je pred leti primeril na nekem lovu v Sloveniji in ga prof. dr. J. Milčinski navaja v svojem učbeniku sodne medicine: »Na skupnem lovu je eden izmed lovcev zapustil stojišče in se skrivaj približal stojišču drugega lovca. Le-ta je skozi grmovje imel prvega za srnjaka in je ustrelil proti njemu iz razdalje približno 20 m z najdebelejšimi šibrami. Po strelu se je prvi lovec dvignil, še govoril in naredil še približno 30 korakov, nato se je sesedel in umrl. Obdukcija je pokazala, da ga je zadela samo 1 šibra, ki je prebila steno prsnega

koša in poškodovala pljuča. Smrt je povzročila notranja krvavitev iz poškodovanih pljuč.«

V tem primeru je strelec dvakrat kršil lovska pravila oz. lovski zakon, ustreljeni pa enkrat. Strelec je streljal, ne da bi dobro videl cilj, in da je na cilj, ki ga je imel za srnjaka, streljal s šibrami. Lahko bi kdo rekel, da ta drugi prekršek stvari ne spremeni, češ da bi ga s kroglo še sigurneje ubil. Vendar ni tako. Morda bi nejasen cilj s kroglo le zgrešil, medtem ko ga je s šibrami na 20 m skoraj nemogoče zgrešiti. Ustreljeni pa je napravil napako, da je samovoljno zapustil od lovovodje določeno mu stojišče. Skupek vseh treh kršitev lovskih pravil in lovskega zakona je nujno moral privedi do tragičnega dogodka, ki se je končal s smrtjo.

Ker nesreča ne počiva in se vsak ča lahko primeri na lovu, naj bi vsak lovec dobro poznal vsaj najosnovnejša načela sodobne prve pomoči, da bi lahko uspešno pomagali tovarišu v nesreči. Namen prve pomoči je, poškodovancu na kraju nesreče nuditi hitro, učinkovito in pravilno pomoč, da v čim boljšem stanju pride do zdravniške pomoči.

Strelne rane (streline) so treh vrst: 1. Izstrelek gre skozi telo, glavo ali ud — t. j. prestrelina. Vstopna ali vstrelna rana je praviloma manjša od izstopne ali izstrelne. Vstrelno in izstrelno rano veže strelni rov ali strelni kanal.

2. Izstrelek obtiči v telesu, glavi ali udu. Pri poškodovancu najdemo le vstrelno rano. Poškodbo imenujemo zastrelino. Ima slep strelni rov, na koncu katerega tiči izstrelek obtičanec.

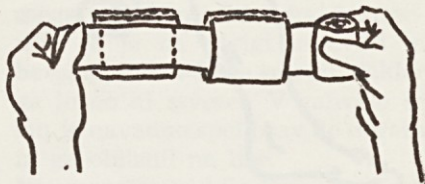
3. Izstrelek samo odrsne ali oplazi površino telesa, glave ali uda, pri čemer napravi žleb — t. j. ob-strelina.

Kroglice iz lovskih pušk risanic povzročijo navadno prestrele, katerih značilnosti so zelo velike izstrelne rane. Šibre iz dvocevka pa

navadno občitijo raztresene po telesu (zastrelki). Le iz bližine napravi strel s šibrenim nabojem zelo obsežno enotno vstrelno rano in včasih celo prestrel.

Pri prestrelih in zastreljih so često poškodovani važni notranji organi; pri tem pride do hutih notranjih krvavitev. Pri streljih v glavo je učinek odvisen od zadetega možganskega predela. Streline na spodnjih in zadnjih delih možganov povzročijo smrt takoj ali v kratkem času. Po strelni poškodbi možganskih čelnih režnjev pa se poškodovanec morda niti ne onesvesti. Strelji v ude lahko poškodujejo večje arterije (žila odvodnice), da pride do hude zunanje krvavitve. Izstrelek lahko zadene tudi kost in jo razbije ali prelomi.

Osnovno pri prvi pomoči ob strelnih poškodbah je: ustaviti krva-

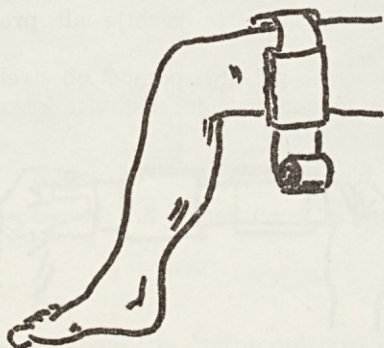
Slika 1

vitev, obvezati strelino s sterilnim (brezkužnim — res popolnoma čistim) prvim povojem in poškodovanca čimprej prepeljati v bolnišnico. Sterilne prve povoje in zavojčke sterilne gaze dobimo v lekarni.

Strelne poškodbe najpravišeje in najlažje obvezemo s prvim povojem z dvema blazinicama. (Slika 1). To so povoji, kakršne uporabljajo v armadi in jih vsak, ki je bil v vojski, pozna. Poškodovanca dobro pregledjmo in ne prezrimo nobene rane (vstrelne ali izstrelne)!

Omot prvega povoja raztrgamo in pri tem pazimo, da se ne dotaknemo blazinic, ki pridejo neposredno na rano. Z eno blazinico pokrijemo vstrelno rano, z drugo,

ki se da premikati na povoju, pa izstrelno ter nato tesno povijemo s povojem, da s tem že ustavimo tudi krvavitev. Kako položimo blazinici prvega povoja na prestrel stegna in nato povijemo, kaže slika 2. Pri zastreljih in obstreljih pa obe blazinici denemo na rano eno preko druge in povijemo. Kadar pa povijamo z navadnim prvim povojem, ki ima le eno blazinico (take imamo v škatli za prvo pomoč v avtomobilih), pa moramo pri prestrelinah seveda uporabiti dva taka povoja: vstrelno rano pokrijemo z blazinico enega prvega povoja, izstrelno pa z blazinico drugega in povijemo. Pri povijanju se ran ne smemo

Slika 2

dotikati s prsti, niti jih izpirati, čistiti ali s čemerkoli posipati ali mazati. Le sterilno jih obvežemo s prvim povojem. Rane obvežemo zato, da preprečimo dodatno onečiščenje in okužbo ter ustavimo krvavitev.

Manjšo krvavitev ustavimo že s tem, ko rano pravilno obvežemo s prvim povojem. Če se krvavitev potem, ko rano obvežemo, še ne ustavi, napravimo tako imenovano kompresijsko obvezo: na mesto, kjer je kri premočila prvi povoj, denemo trdo zvito povoj in ga z obvezo tesno pritisnemo na rano ter tako stisnemo krvavečo žilo. S tako kompresijsko obvezo ustavimo krvavitev tudi iz večjih arterij na trupu, glavi in udih. Hudo

krvavitev iz rane na vratu ali dimljah pa ustavimo tako, da s prsti preko blazinice prvega povoja pritiskamo v rano in stisnemo krvavečo žilo. Pri hudih krvavitvah iz ran na udih ne smemo s pasom ali gumijasto cevjo prevezovati uda nad rano, da bi ustavili krvavitev; tudi tu pravilno položena kompresijska obveza preko rane povsem zadošča za ustavitev krvavitve. Če izstreljek razbije ali prelomi kost, moramo ud, potem ko smo strelino obvezali in ustavili krvavitev, tudi imobilizirati (napraviti negibnega) s priročnimi opornicami (deščica, lubje, palica, puška itd.). Ud privežemo ob opornice s povoji ali trikotnimi rutami tako, da sta oba sosednja sklepa nad in pod prelomom negibna.

Če je poškodovanec nezavesten, kar je pogosto pri strelnih poškodbah glave, ga je treba položiti v pravilen bočni položaj, da se ne zaduši s slino, krvjo ali z izbljuvki, ki bi mu vznak ležečemu odtekali v dihalo, ali z jezikom, ki bi mu zdrknil nazaj in zaprl sapnik. Leži naj na boku, tako da ima glavo obrnjeno navzdol in vstran, zgornjo nogo pa upognjeno v kolku in kolenu ter oprto ob tla, da se ne zaduši (slika 3).

Pri strelnih poškodbah glave često sili iz rane možgani in drobci kosti. Ne smemo se jih dotikati, niti jih čistiti. Vse skupaj prekrijemo s prvim povojem ali sterilno gazo in narahlo obvežemo. Ker so ranjeni v glavo največkrat nezvestni, poskrbimo, da se ne zaduše

(pravilen bočni položaj tudi med prevozom).

Pri strelnih poškodbah trebuha pa včasih zdrknejo iz rane čreva ali pečica. Ne smemo jih tlačiti nazaj v trebuh. Pokrijemo jih s prvim povojem in lahko obvežemo ter pazimo, da izpadli deli niso pretisnjeni. Ranjeni v trebuh naj leži s podloženo glavo in nekoliko upognjenimi in podloženimi koleno, da trebušna stena ni napeta. To zmanjša bolečine.

Pri strelnih poškodbah prsnega koša včasih uhaja zrak iz rane. Take rane moramo čimprej neprodušno obvezati, da preprečimo komplikacije, ki se lahko končajo s smrtjo poškodovanca. Na rano položimo debel sloj sterilne gaze, preko nje pa krpo polivinila ter vse skupaj z obvezo tesno obvežemo. Ranjeni v prsni koš naj bo tudi med prevozom v bolnišnico v polsedečem položaju (visoko zglavje), da laže diha.

Huje poškodovane moramo prevažati v ležečem položaju. Zato je za prevoz le-teh najboljši rešilni avto. Osebni avto je navadno premajhen in neprimeren za prevoz hujše poškodovanih. Če smo pravilno in vestno dali prvo pomoč, lahko skoraj v vsakem primeru počakamo, da po poškodovanca pride rešilni avto.

Ni vsaka strelna poškodba smrtna. S pravilno, vestno in učinkovito prvo pomočjo ter hitrim in pravilnim prevozom v bolnišnico marsikaterega poškodovanca še lahko rešimo.

Slika 3

Resasti istrski gonič

Janez Jalen

To so odlomki iz lovske povesti »Trop brez zvoncev«, ki je izhajala v nadaljevanjih leta 1939 v reviji Mladika. Kasneje je izšla še dvakrat v knjižni obliki. Avtor Janez Jalen je umrl 12. 4. 1966 v Ljubnem na Gorenjskem, pokopan pa je v svojem rojstnem kraju v Rodinah pri Žirovnici. Tu mu je letos 29. maja, ob 80-letnici njegovega rojstva, Društvo slovenskih pisateljev odkrilo spominsko ploščo. Na slavnosti je govoril tudi urednik Lovca Francè Cvenkel, ki je orisal Jalna kot lovskega pisatelja.

Povest je ilustriral E. Sajovic, odlomke v tej številki naše revije pa lovцем že znani Janez Plestenjak.

Že daleč je zaslišal lovec veselo lajanje mladega psa. Hkrati je ugledal (gozdarja Vencelja) Hrubečko. Sedel je na klopi pred durmi in kadil porcelanko. Tudi Vencelj je opazil Petra. Vstal je in mu šel naproti. Za svojim gospodarjem je pritekel črni jazbečar Črt. Vanj pa se je zaganjal in se hotel trgati visokonog mlad bel pes. Peter se ga kar nagledati ni mogel.

»Kje ste ga pa dobili?« je bil Peter radoveden.

»Iz pravega gnezda. Čistokrven resasti istrijanec je.«

Kakor bi bil pes uganil, da ga Vencelj hvali, se je ustopil predenj, pomahljal s tankim, lahko navzgor zapognjenim repom, potresel oranžnorumena uhlja in dvignil glavo. Vrh temena mu je blestela lisa, enake barve kakor uhlja. Povohljal je s črnim smrčkom in živo pogledal s temnim očesom. »Morebiti še ne veš,« je poučil Vencelj Petra, »če ima istrski gonič tako pisano glavo, pravimo lovci, da ima masko z zvezdo. Redkokateri jo ima.«

»Res nisem še nikoli slišal,« je priznal Peter.

»Prav zares je lep pes,« je pokimal Vencelj in si zadovoljno pogladil brado. »Po vsej Gorenjski utegne zasloveti, samo če pride v pravi uk.«

»Boljšega učenika, kakor ste vi, bi pač nikjer ne mogel dobiti.« Peter si ni znal predstavljati, da bi bil v lovskih stvareh kdo še bolj izveden kakor Hrubečka.

Vencelj je vzel pipo iz ust in pogledal Petra, kakor bi ga dolžil, da se dela nevednega: »Učil ga boš ti, ne jaz.«

»Jaaaz?« se je začudil Peter.

»Lej ga. Si mar že pozabil, da sem ti obljubil preskrbeti psa prave krvi.«

»Žeee. Pa vendar —.« Peter se je samo zavoljo lepšega branil. Psa se mu je pa hudo ljubilo. Precēj bi rad dal zanj.

»Nič vendar. Nikar me ne žali.

Kar Vencelj obljubi, tudi izpolni. Da bi le vsi tako.« Priseljeni Čeh je mračno pogledal domačina Bohinjca...

Hrubečka je peljal Petra v sobo. Ob knjigah in slikah ga je dolgo časa poučeval, kako naj vzreja in vodi psa, kateremu sta dala ime Resa.

Sonce je že davno zašlo, ko je Peter odpeljal Reso. Hrubečka je lovцу psa podaril, čeprav ga sam ni dobil zastonj. Za slovo mu je pripel okrog vratu še lepo gradanico.

Na ime se je Resa kmalu privadil. Vrvce se je pa otepal. Peter mu je moral, čeprav nerad, s šibo dopovedati, da se je ne bo ubranil. Kadar sta se pa igrala, je Resa kar ponorel od samega veselja. Saj je pa Peter tekal in se lovil z njim kakor z otrokom. Resa se je tudi naučil na ukaz hoditi na levi ali zadaj in pričel razumevati žvižge. V grmovje ga je bilo spočetka strah hoditi. Ko se je pa večkrat prepričal, da ga Peter vedno počaka, je začel šariti tudi po gozdu. Na najdrobnejšega ptička, na stržka, je bil ves neumen. Dokaj je imel opraviti Peter, preden mu je dopovedal, da njega ptiči nič ne brigajo.

Za vodo v Vojah je Resa naletel na prvega zajca. Začuden je obstal. Pa se je kar koj prebudila v

njem prava čud. Z gobcem nizko pri tleh je stekel za bežečo divjadjo in tanko zalajal. Sled je kaj kmalu zgubil. Pa tudi zbal se je, da bi predaleč ne zašel. Vrnil se je h gospodarju. Toliko hvale do takrat še ni bil nikoli deležen. Celó košček slanine je prejel za plačilo. Prvega strela se je tako prestrašil, da je stisnil rep, pritekel Petru pod noge in pričel iz varnega zavetja togotno lajati na nevidnega sovražnika. Peter pa je sprožil še drugo cev. Resa je utihnil. Spoznal je, da ima tisti, ki mu ukazuje, celo grom v oblasti. Poka se ni več bal.

Peter in Resa sta si postala tovariša. Kadar je lovec odhajal v góre in je moral pes ostati doma, je vselej zateglo cvilil, kakor bi jokal. Držal se je klavrno, dokler se lovec ni vrnil. Še jesti se mu ni ljubilo. Kakor hitro je pa spet začutil Petra, je planil iz pasjice in od samega veselja ni vedel, kaj bi. Spenjal se je na verigi in cvilil in bevska, kakor bi se smejal, dokler ga lovec ni stvezal. V zahvalo se mu je navadno spel prav do obraza in ga obližnil na lice.

Nič manj pa ni bilo Petru v gorah dolgčas po Resi. Naj se je ustavil pri Jerci ali Špelci, nikjer ni vedel skoraj nič drugega govoriti kakor samo o svojem psu. Jerca se ga je naveličala poslušati, Špelci je pa moral obljubiti, da ji čimprej pripelje psa pokazat. Peter je odlašal. Za mladega psa se mu je zdelo na Ovčarijo predaleč.

Na jesensko kvatarno soboto so pa planšarji in planšarice prignali živino na Vogar. Med potjo jih je ujel dež, da so prišli do kože mokri v stanove. Še isto noč je Ovčarijo zapadel sneg in obležal do torka, čeprav se je že ponoči od nedelje na ponedeljek zjasnilo. Peter sicer ni bil namenjen v góre, pa so v soncu blesteči vrhovi vabili kakor že davno ne. Ni več zdržal doma. Kakor bi čutil z gospodarjem, je Resa Petra tako milo prosil, naj ga vzame s seboj, da mu ni mogel od-

Sedel je na klopi pred durmi in kadil porcelanko

reči. Ni mu pa pustil tekati naokrog in šariti po grmovju. Pes je moral hoditi tik njega ali trdó za njim vso pot prav na Vogar.

Grmovja Špelca je lovca in psa že zdaleč spazila. Tudi njo je bila prevzela lepota jutra. Sam smeh in samo veselje je bilo. Sama ni vedela, kdaj je glasno zavriskala. Kar se ni mogla premagati. Stekla je lovcu in psu naproti.

Z Reso je bila Špelca koj prijateljica. Kakor hitro so prišli v stan, mu je nalila mleka v skodelo. Pes je mleko hlastno polokal in polizal še skodelo. Kakor bi se hotel zahvaliti, je Špelci, ki ga je hotela pobožati po glavi, oblizal še roko. Rada bi mu še dala mleka, pa Peter ni dovolil, češ da bi se pes preveč zdebelil, kar bi ga kazilo. Nič pa ni branil, da se je Resa sukal samo okrog planšarice in se zanj skoraj zmenil ni. Kako dobro vé žival, kdo jo ima zares rad. Saj se je pa Špelca tudi znala pogovarjati s psom. »Resa, Resa,« mu je dopovedovala, »jaz pa vem, kje zajček spi.« Pes ji je tiščal z glavo v naročje, dekle ga je pa čohala za ušesi, kar mu je očitno kaj dobro delo. »Zjutraj sem ga videla, zajčka, Resa, zjutraj, kako se je stisnil. In če je Petru prav, ga bova šla poditi. Hov, hov.«

»Prav zelo mi ustrežeš, če res veš, kje leži zajec.« Peter se je razveselil prilike, da položi Resi zajca na dlako. Kasneje, se je nadejal Peter, bo pes sanjal samo še o lovu in poku.

»Alo, Resa, zajčka!« Špelca je zdrvela s psom skozi duri. Peter se je moral podvizati, da ju je še dohitel. Ukazal je Resi k nogi. Od planšarice je pa poizvedel, v katerem grmovju je zajec. Odvedel je dekliča in psa na rahel greben. Sodil je, da bo od tam skoraj gotovo s strelom pogodil bežečega zajca. Špelci je dal na izbiranje, da se vrne v stan ali pa ostane pri njem, samo tiho bo morala biti. Špelca bi ne odšla, tudi če bi jo podil, tako jo je zamikalo videti, kako se bo obnesel Resa.

Peter je ukazal psu: »Resa, išči, zajčka išči!« Pokazal mu je z roko, v katero smer naj odide. Pes je hitro razumel, kaj hoče od njega gospodar. Veselo je stekel po bregu navzdol. Kljub temu, da ga je lovec z žvižganjem spodbujal, naj pridno išče, se je dvakrat vrnil. Tretjič se mu je pa le posrečilo, da je zajca vzdignil. Ni bil velik in precej daleč je tekel, pa ga je Petrov strel vendar podrl, čeprav ne do mrtvega. Resa in Peter sta hkrati prišla do zastreljene divjadi. Pes prvi hip ni vedel, kaj naj stori. Šele na Petrov ukaz je zajca zgrabil za hrbet. Zajec je zavečal, kakor bi zajokal otrok. Špelci se je zasmilil. Lovec pa je potisnil pasji gobec zajcu za vrat in ščuval Reso, naj zajca strese. Resa je hitro razumel, kaj naj stori; zajec je utihnil in mrtev obležal.

Pouka pa še ni bilo konec. Peter je odstopil in čakal, kaj bo Resa z zajcem počenjal. Ovohaval ga je

in lizal kri. Ko ga je pa začel kóncati, je lovec rezko zavpil. Pes se je zdrznil. Da bi ubitega zajca morebiti celó načel, Resi še na misel ni več prišlo.

»Spet nekaj znava, kajne, Resa,« je pohvalil lovec psa in pobral plen. Resa se ni odmaknil od viseče okrvavljene zajčje glave, kakor bi hotel vsakega opozoriti: »Poglej me, jaz sem ga.«

Peter je oprčil Reso na jermen in ga odpeljal naprej proti Hebatu. Popoldansko sonce se je upiralo v bregove. Peter je vedel, da se prav gotovo nekje greje stari kruhljavi lisjak. Premišljal je, ali naj uči Reso šariti ali ne. Lisjak bi se utegnil psu postaviti po robu. Odnehati bi moral Resa. Premlad je še in premalo izurjen. Pa saj ga ne bo izsledil. Če bo kaj vzdignil, bo srnjaka. Peter je odpel Jerman: »Resa, išči!«

Resa se dolgo ni vrnil. Peter mu je hotel že poživigati in ga poklicati nazaj, ko se je pes živo oglašil. Lovec je napel petelina in čakal. Zašumelo je listje. Po jarku navzgor je prišepal Petru že dobro znani lisjak. Lovec je dvignil puško in že položil prst na sprožilo, pa se je zadnji hip premislil: »Ne smem. Do mrtvega bi lisjaka komaj zadel. Je preveč trdoživ. Zastreljenemu pa Resa ne bo kos. Utegnilo bi mu zamrziti lisjake za vedno. Pa tudi še premalo obraščen kožuh ima.«

Peter je odmaknil napeto puško od lica. Po lisjakovem sledu je prišel Resa. Bil je tako razvnet, da mu je nos kar brenčal. Živo je nabijal za lisjakom. Peter se mu ni oglašil. Samo opazoval ga je in ga bil vesel.

Pasji lajež se ni nikamor več premaknil. Lovec je vedel, da je kruhljavec ušel Resi v lisičino. Kakor prej na Vogarju, ko se je pes igral s Špelco, si tudi sedaj ni upal tvegati, da bi ukazal Resi, naj se vrne k njemu. Pes je bil preveč

Črt je pa vztrajno napadal; kaj kmalu se mu je posrečilo pograbit lisjaka za vrat

v ognju, da bi hitro ubogal. Utegnil bi postati svojeglav in uporen. Zadovoljen sam s sabo in s psom, ki je pokazal, da bo dober lisičar, je Peter odšel navzgor k lisičini. Resa je bil tako zaverovan v pogon lisjaka, da ni ne ovohal ne slišal in ne videl Petra prej, dokler ga lovec ni po imenu poklical. Prišel je k njemu in ga začel z gobcem dregati v meča, kakor bi mu hotel reči, naj mu pomaga, ko vendar vidi, da sam ne zmore. Peter je pohvalil Reso in mu obrišal od mokre skale umazano oranžnorumeno zvezdo. Opogumljen je pes skočil izpod njegove roke in se spet divje pognal pred lisičino. Na srečo je bil vhod prenizek, da ni mogel za lisjakom. Sicer bi prav gotovo skusil, kako ostro usekajo v temni lisičini zobje razdraženega starega lisjaka otročje predrznega mladega psa.

Peter bi bil Resi še privoščil veselje, pa ni smel. Pes, ki se razvadi, da pred lisičinami laja kar celo uro ali dve, za pogone ni kaj prida. Kakor mlajšemu tovarišu je začel dopovedovati lepemu istrijancu, da jo je kruljavec za danes pač odnesel, da mu pa že še potegneta kožuh čez ušesa. Kakor bi bil razumel človeško govorico, je Resa na ukaz stopil k nogi in odšel s svojim zapovedovalcem nazaj na stojišče, s katerega ga je bil Peter spustil šariti. Naj si pes zapomni, da se čakata, kadar samá lovita, vedno na istem kraju.

Peter je legel v travo in oddrgnil oprtnik. Psu je privoščil več dobrot kakor sebi.

Lovca ni več mikalo nazaj v dolino. Odločil se je, da ostane čez noč na Vogarju. Jerco je naprosil, da je pripravila uplenjenega zajca. Na večerjo je povabil tudi Špelco. Grmova se je branila, pa jo je lovec zavrnil: »Ko si pomagala loviti, boš pomagala tudi glodati.« Pogovor se je ves večer sukal samo okrog Rese. Jerco je kaj malo zanimalo, Špelca bi se pa najraje pogovarjala do jutra. Resa je utrujen

ležal pod pogradom in v spanju nekajkrat zalajal. Gotovo se mu je sanjalo o zajcih in lisjakihi...

* * *

Jesen je pričela barvati listje. Vrhovi kron so drug za drugim porumeneli. Odmrli so prvi listi. Veter jih je trgal z vej in vejic. V kolobarjih so se spuščali z višine na tla.

Noči so bile vedno hladnejše. Padle so prve slane in razlile po obledelem zelenju bogastvo barv. Bukev je pordela, gaber in javor sta rjavkasto zadahnila, macesni so v soncu blesteli kakor čisto zlato.

Ob sončnem in suhem vremenu Hribarjev Peter kar ni mogel strpeti doma. In če se je obotavljal zadeti oprtnik in puško, ga je prišel priganjat Resa. Dregal ga je z gobcem v nogo, se mu spenjal na prsi in nestrpno cvilil. Zavil je pa pes zmerom na Vogar, kakor bi mu noč in dan rojil po glavi samo kruljavi lisjak v Hebatu. Z ležišča ga je kar skoraj vselej prepodil. Kadar pa je Peter kam drugam zavil, je Reso minilo pol veselja. Pa to je bilo le redkokdaj...

Drevje se je čimdalje bolj obletalo. Pod nogami je pošumevalo listje. Divjad je postala nemirna. Zajec se je umaknil večnemu nemiru iz goščav pod samotne grme na senožitih in pašnikih. V Vojah je Peter videl belo podlasico, ki napoveduje sneg. Lisjak v Hebatu je oblekel že zimski kožuh; Peter in Vencelj sta se dogovorila, da ga

uženeta, še preden se planšarji in planšarice preselijo z Vogarja... Vencelj je s Črtom čakal že na hribu konec stanov. Petru je bilo kar prav...

Resa je postal nestrpen. Začutil je, da gresta spet nad lisjaka. Da bi v mladostni vnemi ne skazil pogona, ga je Peter oprčil.

Vencelj je pa Črtu ukazal k nogi. Kakor bi bila prisluhnila prizvanjanju zvoncev pasoce se živine, sta oba lovca molčala. Le žebliji podkovanih čevljev so škrtinili tu pa tam ob kamen in v soncu zlateče se listje je pošumevalo pod nogami.

»Ti veš, kako je treba zastaviti,« je spregovoril v Hebatu Vencelj. »Uredi tako, da boš bržkone prvi streljal sam. Spustila bova v pogon samo Reso, Črta pa vzamem s seboj; bo nazadnje pokazal, kako se zna spoprijeti z lisjakom, če se ga bo svinec premalo prijel.« Zapel je jazbečarja na jermen in ga odvedel s sabo navkreber pod skalo. Peter je pa Reso spustil, mu ukazal iskati in mu še požvižgal, sam pa je obstal na podolžnem grebenu, da je videl v dve dolinici. Dolgo ni hotelo biti nič. Že sta lovca mislila, da bo komaj kaj, ko se je nizko v skalah oglasil. Resa. Oba sta takoj vedela, da je vzdignil lisjaka. Kakor bi zvitorepec vohal, da ga zgoraj čaka dvojje napetih pušk, kar ni hotel iz pečin. Črt bi bil istrijancu šel rad pomagat, pa ni smel od gospodarja. Kar tresel

se je od razburjenja. »Pok!« je počila spodaj Petrova puška. Vencelj je zdaleč videl, kako je lisjak nekajkrat zakrožil z repom lovca v slovo in izginil kakor kafra v grmovju. Vedel je, da kruljavec sploh ni zadet, ali pa so mu šibre samo malo kožuh oplazile. Resa je pritekel po sledu, se na strelu za kratek čas zmedel, potem se pa še bolj živo pognal za lisjakom. »Pa res kaže, da bo dober gonič,« je bil Vencelj vesel Petrovega psa. Lisjak je zavil proti njemu. Za hip se je ustavil in pogledal nazaj po psu. Vencelj je dvignil puško k licu. Lisjak se je nameril naravnost proti njemu. Na približno trideset korakov je Hrubečka skrivil prst. Razlegel se je pok. Lisjak je porinil z nosom po zemlji, krčevito dvignil rep in odskočil za košat grm. Vencelj je hitro spustil Črta in se pripravil za drugi strel. Psa sta oba hkrati pritekla k zastreljenemu lisjaku. Resa je obstal in se mu ni upal približati, Črt se

je pa zaprašil naravnost vanj. Lisjak je sédel, pokazal zobe in usekal po psu. Črt je urno odskočil, Resa pa še dlje; samo od daleč je renčal. Črt je pa vztrajno napadal; kaj kmalu se mu je posrečilo pograbit lisjaka za vrat. Togotno ga je tresel. Morebiti mu je zlomil tilnik. Ni se več branil. Nepremično je obležal na tleh.

Vsak od svoje strani sta prišla na kraj spopada tudi lovca. Vencelj lisjaku ni zaupal. Po nekaj udarcih na smrček se ni več ganil. »Si videl,« je opozoril Vencelj Petra, »ne pravijo zastonj, da raco, lisico in gamsa streljaj, dokler se maje.« »No, ta ne bo več zalezoval srnjačkov,« je Peter privoščil smrt kruljavemu lisjaku. Resa se mu je pa previdno približal, ga povohal, zarenčal in ga togotno zgrabil. Vencelj mu ni branil: »Naj se le navadi.« Takoj se je tudi sklonil in pričel učiti mladega psa, kako mora prijeti zastreljeno divjad za vrat...

s prav vsem kakor v Evropi in cene prehrabnenih artiklov niso bistveno različne od naših. Tudi cene avtomobilov so kakor v domovini. Prav gotovo vas bo zanimala ta dežela v lovskem pogledu. Velike divjadi vseh vrst je še vedno mnogo, zlasti v rezervatih, toda tudi v drugih predelih dežele. Lovskih rezervatov je precej, dva sta zelo velika in bogata najrazličnejšega afriškega živalstva. Lovski zakoni so strožji kakor v Gani. Strogo so zaščiteni povodni konji, ki jih je v zambijskih rekah še precej, dalje sloni, leopardi in levi. Za lov na drugo veliko divjad pa je potrebno dovoljenje. Jerebic je nekoliko manj kakor v Zahodni Afriki, toda še vedno toliko, da pas nabojev izprazniš v eni uri lova. Škoda, da je šibrena municija zelo draga, po 5 novih dinarjev naboj. Samih šiber pa sploh ni dobiti, tako da mi nič ne koristi priprava za polnjenje nabojev, ki jo je za menoj v Afriko prinesla moja žena.

Lusaka je glavno mesto Zambije, zelo moderno in lepo urejeno. Stanujemo v hiši, vse leto obdani z zelenjem in cvetjem, družbe je na pretek, toda včasih pogrešam, da bi s Petrom in drugimi lovci sedel v kraški gostilni ob krožniku pršuta in steklenici terana. Več let sem že v Afriki, toda nisem še pozabil, kako prijetno je bilo hoditi po blatu in snegu skozi kraške vasi. Bojim se, da bom pozabil lovsko latinščino, če še nekaj let ne bom slišal Počkaja in njemu podobnih. Ko mi po zambijskih stepah na lovu za jerebicami stopa ob nogi moj pes, ki je srečno prispel iz domovine, se v mislih večkrat znajdem na domačih kraških goličavah in gmajnah ter med vami, dragi lovski tovariši...

* * *

Med uslužbenci imam domačina, strastnega in spretnega lovca. Nisem mu mogel verjeti, da je v eni sami noči uplenil kar 19 antilop.

Po lovskem svetu

Moja prva antilopa v Zambiji

(Iz pisma lovcem Lovske družine »Jezero« — Komen)

Dr. Benjamin Jogan

Republika Zambija leži v južnem delu Afrike, južno od Konga in Tanzanije. Reka Zambezi je mejna reka med Zambijo in Rodezijo. Osamosvojila se je leta 1964, z razpadom britanske Osrednjeafriške federacije. Nekako polovico ozemlja pokrivajo gozdovi, polovico pa stepe in savane. Najvažnejši vrsti lesa sta teak (tik) in mahagoni. Glavna gospodarska panoga je rudarstvo (baker). Zambijo sestavlja 8 provinc. Meri 746 254 km², ima 3 894 000 prebivalcev ali 5 na km² (podatki iz l. 1967). Za primerjavo: Jugoslavija meri 255 804 km², ima 20 527 000 pre-

bivalcev ali 80 na km², Slovenija meri 20 251 km², ima 1 712 000 prebivalcev ali 84 na km² (podatki iz l. 1970). — Ur.

Zambija je zelo bogata, za afriške razmere lepo urejena dežela. Ima veliko asfaltiranih cest, mesta so po zunanjem videzu kakor evropska. Klima je idealna. Tiste vročine, ki si jo ob imenu Afrika predstavljamo, v Zambiji skoraj ni, razen morda eden ali dva meseca v letu. Trgovine so založene

Nagovoril sem ga, da me odpelje na lov, kjer po njegovem pripovedovanju mrgoli divjih svinj bradavičark in antilop. V ta namen sem izkoristil službeno potovanje (tudi v Zambiji se nekateri poslužujejo službenih avtomobilov v privatne namene). Tega dne zjutraj sem opravil svojo službeno dolžnost, da sem pregledal nekaj desetih gobavcev, se za zajtrk najedel presušenega mesa povodnega konja in domače polente pri misionarju, administratorju bolnišnice in velikem lovcu. Nato sva jaz in moj spremljevalec odhitela z landroverjem na dolgo pot. Zelo se nama je mudilo, ker sva hotela priti v lovišče še pred mrakom. Cesta, po kateri sva vozila, se ne bi mogla v evropskem smislu imenovati cesta, zato sva prispela pozno popoldne pred dom lovskega vodiča, ki pa ga ni bilo doma, ker je v bližnji vasi proslavljal lov pretekle noči. Poslali smo šoferja, da ga nujno pripelje domov. Medtem sem si ogledal antilopje kože, ki so se napete sušile pod slamnato streho. V zakonski spalnici sem se preoblekel v lovsko uniformo. Spalnica je okrogla koliba, iz blatnih sten, s slamnato streho in z blazinami, napolnjenimi s travo. Tla so bila, kakor jih je ustvarila narava, ob steni pa je tlelo drevo, saj je bila v tem času za zambijske pojme zima. Lovec je bil kmalu doma. Napovedal je dolg lov, zato sem odprl konzervo, se najedel in napil čaja. Medtem je lovec prinesel skledo golaža iz antilopinega mesa in me z mojim spremljevalcem povabil, da priseveda na tla. Bil sem še vedno lačen, toda ob pogledu na ponudeno brozgo, obdano z rojem muh in neprijetnega vonja, me je minil ves apetit. Moral sem najti izgovor, da pač ne jem divjačine. Toda še danes mi je žal, da nisem mogel prisesti zaradi svojega preobčutljivega nosu, saj bi veliko pridobil na ugledu. Seveda je bilo meso kuhano že pred nekaj dnevi. Vsak

Foto P. Adamič: Jelen zmagovalce v Bruslju pred lovskim muzejem, v katerem je zlasti mnogo trofej iz bivšega belgijskega Konga

strasten lovec si lahko misli, kako se mi je mudilo, ker se je bližala noč, jaz pa sem hotel na vsak način biti v lovišču še pred mrakom. Končno sta se vendarle odločila, da odrinemo.

Koliba je ostala za nami. Vozili smo se nekaj km po cesti in kmalu zavili v gozd. Mislim sem, da smo v lovišču in da bomo vozilo pustili pod prvim drevesom, toda le ni bilo tako. Naš vodič je izstopil in nam v meter visoki travi med redkim visokim drevjem kazal smer. Samo landrover lahko vozi po taki »poti« in še ta se je moral večkrat vračati in spreminjati smer, da smo prispeli do cilja. Po izstopu iz vozila sem hitro napolnil puško, prepričan, da smo v lovišču, toda spremljevalci so me nekako čudno pogledali, rekoč, naj jim sledim. Gledal sem levo in desno, pripravljen na levov ali leopardov napad. Prispeli smo do široke reke, kjer so iz gostega grmovja potegnili kanu, tipičen afriški čoln, izklesan iz enega samega debela, zelo ozek, kake 4 m dolg, v že razpadajočem stanju. Menil sem, da bi bilo najbolje prepeljati najprej čez reko vodičevega sina, nato mojega uslužbenca. Končno sem bil na vrsti jaz. Vodič mi je ukazal, naj v nestabilnem čolnu ne sedim, ampak kot novinec klečim, s puško prek ramen za primer, če bi povodni konj »barko« prevrnil in bi se moral boriti za življenje in puško.

Končno smo bili vsi onstran reke in v lovišču. Samo lovec si lahko misli, kako napeti so bili moji živci! Gledal sem na vse strani, s prstom na sprožilcu. Pokrajina je bila porasla z redkim, srednje visokim drevjem, vse naokrog sveže požgana trava. Pogled je bil odličen in videli smo predse nekaj 100 metrov. Nismo hodili 5 minut, ko sem zagledal dirjajoče temne sence. Dvignil sem puško, toda živali se niso ustavile, da jih nisem dobil v strelno daljnogled. Z vprašujočim pogledom sem se obrnil do spremljevalcev, ki so mi pojasnili, da je bil trop divjih svinj bradavičark. Nismo hodili drugih 300 m, ko se je pred nami odprla obširna ravan, porasla z nizko zeleno travo. Stopil sem na nekaj metrov visoko termitno mravljišče in z daljnogledom pregledal pokrajino. Črnci so me opozorili, da je na tem zemljišču padlo že na stotine antilop, toda v mojem daljnogledu se ni pokazala nobena divjad. Dali so mi znamenje, da gremo naprej. Napravili smo nekaj sto metrov, ko mi vodič pokaže s prstom v nepožgano travo. Naperil sem tja puško in v daljnogledu zagledal malo antilopo, ki me je nepremično gledala.

Hodili smo še kakega pol km. Medtem se je že toliko stemnilo, da ni bilo videti več ko 20 m predse. Sedli smo in čakali na temo. Pripravili smo si posebne lovske svetilke, jih pritrdili na

čelo, baterije pa vtaknili v žep. Pokadili smo vsak svojo cigareto, počakali še pol ure, da se je popolnoma stemnilo in se ponovno podali na pot. Hodili smo v razdalji 100 m drug od drugega. Kmalu sem spoznal, kako težko je hoditi ponoči po pokrajini, tako shojeni od povodnih konjev, da nisi mogel postaviti noge na mesto, ki ni bilo steptano od teh ogromnih živali. Potem smo hodili kako uro, morda tudi več, saj lovca čas hitro mine, ko mi spremljevalec s prstom pokaže med visoko drevje. Obrnil sem svetilko na čelu in zagledal silhueto gazel ter odsev oči počasi premikajočih se živali. Odpahnil sem varovalko na puški in skušal dobiti žival v križ. Toda kljub svetilki na čelu mi to ni uspelo. Počasi sem se pomikal za živaljo, ki pa se ni hotela ustaviti, kar je po pripovedovanju domačih lovcev nenavadno. Počasi se je žival oddaljila in oddaljilo se je tudi upanje na uspeh. Predlagal sem, da z lovom prenehamo. Seveda moji črni spremljevalci niso hoteli slišati, da je lova konec. Ohrabрили so me. Zamenjali smo baterije v svetilkah in se zopet odpravili vsak v svojo smer. Napravil sem morda dvajset korakov, ko me spremljevalec potegne za rokav, tudi lovec z desne se mi približa in me opozori na divjad. Obšli smo visoko mravljišče, poraščeno z gostim grmovjem, kar zagledam pred seboj v razdalji kakih trideset metrov odsev četverih oči. Nisem mogel ugotoviti, kaj stoji pred menoj, vendar je bila ena žival večja od druge. Popravil sem reflektor na čelu in dvignil puško. V snopu svetlobe so se iz teme pokazali rogovi dveh antilop, pomeril sem med oči, ki so se mi zdele največje, in strel je odjeknil v noč. Sosed mi takoj tiho javi, da je žival ranjena in da naj pohitiva za njo. Hodila sva kakih 100 m in že sem dvomil, da nam bo uspelo v temni noči najti ranjeno žival, ko me spremljevalec povleče za hlače.

Ponovno sem zagledal pred seboj v neposredni bližini dvoje oči. Jeknik je moj drugi strel. Žival se je zgrudila v ognju. Takoj sem si ogledal glavo in ocenil rogove, prvo mojo trofejo v Zambiji. Spremljevalci so bili takoj pri meni in potegnili antilopo do mesta, kjer trava še ni bila požgana. Zanetili so ogenj in v njegovem svitu so se hitro lotili iztrebljanja. Žival so tudi razsekali in jo po delih navezali na pripravljene veje. Delo ob ognju sredi afriškega gozda je bilo romantično in zame, ki sem to prvič doživel, nepozabno. Toplota ognja je bila v tem nočnem času prav prijetna, saj je sredi noči postalo zelo hladno.

Po izvršenem delu smo se odpravili ponovno na pot. Vzšel je mesec in noč se je spreminjala v dan. Afriška mesečina je mnogo svetlejša od svetle poletne evropske noči in skoraj spominja na mesečino v zasneženi pokrajini. Ko smo našli landrover, nas je čakalo še nekaj kilometrov težke vožnje do izhodiščne točke. Družina lovca vodiča se je po našem prihodu v rani jutranji uri takoj zdramila iz mirnega spanja, saj so psi z neprekinjenim lajanjem javljali naš prihod. Pred kolibo je takoj vzplamtel ogenj, iz koče so prinesli ostalek pojedine prejšnjega dne in bučo nekakšne domače medice. Ne vem namreč, kako bi imenoval to pijačo, pripravljeno iz medu divjih čebel, vendar precej spominja na pijačo Starih Slovanov. Šele ko so moji lovski tovariši izpraznili drugo bučo, so uslišali moj nasvet in s spremljevalcem sva se odpravila na dolgo pot. Vožnje ni bilo ne konca ne kraja, toda ob zori smo vendarle prispeli do boljše ceste in okrog osme zjutraj do Ndole v centru Copperbelta oziroma središča bakrovih rudnikov, drugih najbogatejših na svetu. Žena mojega zvestega lovskega spremljevalca mi je pripravila kavo, midva pa sva si razdelila meso uplenjene

antilope. Stopil sem v svoj Peugeot in se odpravil še na 320 km dolgo pot do Lusake. Bil sem zelo utrujen in zaspan, toda zavest, da vozim s seboj dragoceno trofejo, mi je bolj kot najmočnejša kava odganjala zaspanec.

LOVČEV DRUGI DOM

Ančka Salmič

*Ej, gozda veseli vladarji smo mi,
ves naš je, skrivnosten, prostran!
Najlepše v njem lovci preživljamo
dni,*

dom drugi prijazen je nam.

*Stežice po mahu, kako so mehke,
kot drage preproge soban.
Drevesa prijazen pozdrav nam šume,
spev sladke, skrivnostne, ubran.*

*Prelep je jeseni, ko v barvah žari,
kot dragocenega poln zlata.
Pozimi se ivnat kot v bajki iskri
in v biserih se lesketa.*

*Če lovca kdaj grudijo žalost, skrbi,
v svoj gozd se zateče vsekdar.
Ko s puško na rami divjadi sledi,
za žalost, skrbi mu ni mar.*

*Ej, gozda veseli vladarji smo mi,
najboljši prijatelj je nam!
Iskren, gostoljuben nas vabi, šumi,
v skrivnostni, čarobni svoj hram.*

Avtorica je bila kmečka gospodinja iz Leskovca pri Krškem. Že pred vojno se je predstavila s pesniško zbirko »Cvetje z neobdelanih gredic«. Po vojni je izdala drugo zbirko »Iz črnih dni pregnanstva«, ki je nastala v času njenega izgnanstva v Nemčiji. Sredi težkega kmečkega dela in vsakdanjih skrbi jo je ustvarjalna nuja nenehno gnala, da je v pesmi izražala svojo bolečino pa tudi radost nad vsem živim okrog sebe, zlasti nad naravo. Njene pesmi so bile objavljene v raznih listih in revijah. Več jih je napisala tudi za Lovca. Ob drugi obletnici njene smrti smo vzeli iz arhiva zadnjo, ki nam jo je poslala, in jo objavljamo tudi v njen spomin.

Uredništvo

Lovski oprtnik

Slaba ocena za lovce postojnskega območja

Dne 27. avgusta 1971 je imela Angela Mavsar, preparatorica v Postojni, v delu v prvem prostoru svoje delavnice skupaj 37 raznih ptic, od tega 25 (ali 67,6%) stalno zaščitene. Tudi drugi in tretji prostor sta bila polna nagačenih ptic in tudi tukaj ni bilo razmerje med zaščitnimi in nezaščitnimi dosti boljše.

Nihče od lovcev, ki so prinesli živali preparirati, nima skladno s 4. členom zakona o lovstvu dovoljenja republiškega sekretarja za gošpodarstvo za odstrel zaščitene ptic. Več zaščitene ptic so prinesli preparirati tudi inozemski lovci.

Preparatorica je pojasnjevala, da lovci ne ločijo postovke od skobca, ne sršenarja od kanje itd. Predlagala je, naj bi od lovcev na lovske izpitne zahtevali več znanja o razpoznavi ptic. Točno naj bi tudi vedeli, katere ptice so zaščitene in katere ne. Nihče naj ne bi streljal na ptico, ki je ne pozna, kajti ugotavljati na mrtvi, če je zaščitena ali ne, je prepozno.

Streljanje zaščitene ptic ni samo sramotno in obsojanje vredno, ampak tudi kaznivo. Odredba o varstvu koristnih ptic in sesalcev (Ur. list SRS, št. 29, od 15. 9. 1966) določa za krivce kazni po določbi 7. točke 17. člena zakona o prekrških zoper javni red in mir (Ur. list LRS, št. 38-194/59). Ali se je sploh katera lovska družina poslužila te sankcije? Sicer pa, ali imamo pri LD disciplinska razsodišča samo za izrekanje kazni za nepravilen odstrel velike divjadi? Lovska zveza Slovenije se je s sklepom njenega upravnega odbora 7. 3. 1970 vključila v akcijo varstva narave in sprejela tudi program. Med drugim stoji v

tem programu (glej Lovec, št. 3/1970): »Pri lovskih družinah naj se prirejajo predavanja in razgovori za poglobitev znanja o zaščitenih in nezaščitene favni, kaj je dovoljeno loviti in kaj ne. LD in LZ naj na svojem področju vplivajo na preparatorje, da začnejo odklanjati pripravljanje nezaščitene uplenjenih zaščitene ptic ter drugih živali. Inozemcem naj se ne dovolijo nikake izjeme glede lova na zaščitene ptice.«

Z vstopom LZS v Skupnost za varstvo okolja v Sloveniji, 20. 3. 1971, pa naj bi naši lovci in lovske organizacije prispevali še več v svojih prizadevanjih za varstvo narave. Zato tega, kar sem videl 27. 8. 1971 pri omenjeni preparatorici, ne bi smelo biti.

France Cvenkel

Javna pohvala preparatorju Rafku Potočniku, Celje

Od Jugoslovanske sekcije za zaščito ptic — Zagreb — je uredništvo prejelo naslednji dopis:

»V vašem cenjenem listu Lovec št. 1/1971 smo prebrali oglas preparatorja Rafka Potočnika iz Celja: »Lovce obveščam, da ne sprejemam v pripravljane zaščitene ptic in sesalcev, ki jih navaja Odredba o varstvu koristnih ptic in koristnih sesalcev, Ur. list SRS, št. 29-161/66, z dne 15. 9. 1966.«

Kar najbolj cenimo odločitev, ki jo je objavil navedeni preparator. Želeli bi bilo, da tudi drugi preparatorji v Sloveniji oziroma v vsej Jugoslaviji sprejmejo tak sklep. S tem bi odpadel znaten činitelj pri uničevanju zaščitene ptic, ker jih lovci ne bi več ubijali.

Uredništvo Lovca prosimo, da preparatorju Rafku Potočniku za tako modro potezo izrazi in objavi v svojem listu našo javno pohvalo, želeč, da bi tudi drugi preparatorji krenili po njegovi poti.«

Polhi

V večini gozdnatih krajev naše države, zlasti v Sloveniji in širnih gozdih sosednje Hrvice, živi navadni polh (Glis glis). Z repom je dolg do 33 cm. Kožušček ima gosto sivkasto dlako, spodaj belkasto, košati rep je rjavo siv. Navadni polh

živi po vsej Evropi v gozdovih, kjer se skriva po duplih votlih dreves in po zemeljskih luknjah. Pogost je tudi vrtni polh, dolg kakih 24 cm, od tega meri rep 10 cm. Zgoraj je rdečkasto sivo rjav, spodaj bel. Drži se sadnih vrtov, a gre tudi v gorske predele. Manjši je mali ali drevesni polh, z repom vred je dolg do 19 cm. Podlessek je najmanjši naš polh (z repom vred dolg do 15 cm), razširjen ponajveč v listnatih gozdih, zlasti po leskovem grmovju na pašnikih in v manjših skupinah. Samica skoti po 28 dneh nosečnosti 3 do 6 mladičev, ki hitro rastejo. Polhi so prehod od miši do veveric, po obliki podobni bolj vevericam, po zgradbi bolj mišim. Nas zanima navadni polh ki se hrani s popjem, plodovi vseh vrst, predvsem z gabrovim semenom in žirom, sadjem, hrošči, gobami, jagodami, malinami, lešniki ipd. V nepoljših letih, ko ni žira in želoda, grize vejice, gloda lubje in dela znatno škodo. Ko na pomlad zleze na dan, da pogleda, če bo bukev rodila, vsakokrat naredi škodo z glodanjem jelovega in smrekovega pomladka ali česarkoli, da si napolni želodec. Ščiplje vejice, lupi lubje mladih jelk in podobno ter se čez čas zopet zavleče v polšino. Poleg

hrane, mislim, si želi brusiti zobe, kar je lastnost vseh glodavcev. Ob pomladnem prebujenju se mu poveča sla po guljenju lubja. Pri polhu je pa še več neraziskanih skrivnosti. V življenju polha sta dve ključni vprašanji: 1. Prihod polhov »ogleduhov« iz polšin, kadar bukev ne rodi in je večja škoda na mladih borih in jelkah ter njihovih vrnitev v polšine. — 2. Izhod vseh polhov iz polšin, kadar sta žir in želod, večje parjenje in manjša škoda, čeprav ostanejo zunaj do oktobra. Na prvo vprašanje bi bil odgovor, da se razen želje po hrani poveča nagon za brušenje zob, na drugo vprašanje pa je verjetna domneva, da se poleg druge hrane v bukovih popkih nahaja vitamin E, ki je organizmu potreben za spolni nagon in parjenje. V takih letih sta navadno tudi dve legli. To naj bi dokazovali mladi polhi, ki so jih še v decembru našli v drevesnih žlamborih.

Zimsko spanje živali se odraža v sposobnosti, da v najslabših življenjskih pogojih skrčijo telesne funkcije na najmanjše (na minimum) in zapadejo v globoko nečutno (letargično) spanje. Zimsko spanje pa se razlikuje od zimskega dremanja, ki ga poznamo pri medvedu in jazbecu, ki se od časa do časa predramita, tudi v brlogu večkrat obrneta in čutita, če se kdo bliža brlogu. Podobno prespe najhujši mrzav tudi verice, ki pa se takoj zbude, ko se primerno otopli. Pravo zimsko spanje imajo še svizci, ježi, netopirji in hrčki. Zimsko spanje sproža nizka telesna toplota v zvezi s pomanjkanjem hrane. Živali, ki si tudi pozimi lahko preskrbe hrano, nimajo zimskega spanja. Polh spi pravo zimsko spanje kar blizu sedem mesecev. Telesna toplota se mu tedaj zniža na toploto okolice, komaj na nekaj stopinj, prav tako sta bitje srca in dihanje zelo počasni in rahli. Polšje leto se sklada z obrodrom žira oziroma bukvice, to je vsako tretje ali četrto leto. Kadar je poln obrod, navale nanj polhi

množično. V takih letih ostanejo polhi zunaj do konca oktobra in poljši lov traja od srede septembra do konca oktobra. Poljši lov, ki je zaradi noči poln romantike, je že neshetokrat opisan z vsemi navadami, običaji in dogodivščinami, tako da bi bilo ponavljanje odveč. Kdor ima smisel za romantiko, naj se pridruži polharjem, da bo videl, kako tedaj »hudič polhe pase«.

M. Koritnik

Tokrat ne za devize

Junij! Mesec, ko se prične lov na srnjaka. Že prej pa se prične pristreljevanje risanic in izdajanje odstrelnih dovolilnic.

Ko sem se junijskega dne vračal z lova, me je dohitel lovec Polde in mi zaklical, naj mu sledim. Dober kilometer je peljal s polno paro, da ga nisem mogel dohiti in vprašati, za kaj gre. Nato je nenadoma ustavil, gibčno zdrsel s ceste za potok in že je njegova dvocevka bruhnila ogenj. Šele takrat sem opazil psa, ki je po strelu napravil še nekaj korakov in obležal v travi onkraj potoka. Hkrati pa sem opazil v potoku močnega srnjaka šesteraka s

penastim gobčkom in kot dlan veliko rano na plečih. Hitro sem potisnil malokalibrski naboj v puško in srnjaka umiril. Zatem sva se s Poldetom napotila vsak k svojemu plenu. Poldetu je na obrazu ležal tisti zadovoljni smehlaj, ki ga vedno pokaže, kadar zaloti tovrstnega škodljivca pri delu. Saj je skoraj na istem mestu pokončal že tri potepuške pse, žal pa je moral tudi pokopati v tem predelu lovišča že štiri srne, in to v enem letu.

Ko sva si srnjaka pobliže ogledala, sva ugotovila, da je rana na plečih strelna in ne od psa. Kmalu sva zvedela, da sta nedaleč od tega mesta lovila inozemska gosta, zato sem iztrebljenega srnjaka nesel h gojitvenemu referentu, ki pa o lovu inozemskih gostov ni vedel ničesar, dasi je on edini pristojen za izdajanje lovnih dovolilnic. Inozemska gosta sta vodila dva naša lovca — eden je član UO. Po brezuspešnem iskanju srnjaka s psom, ki še nikdar ni bil na krvnem sledu, oziroma ki so ga po hitrem postopku prekrstili v izšolanega krvoledca, so zaključili, da je srnjak odnesel zdravo kožo. Zatem so se hladnokrvno odpravili loviti drugega srnjaka v istem revirju. Sprašujem, ali so res lahko

takšni šarlatani vodiči tujim gostom. V LD imamo tudi lovskega čuvaja, v čigar strokovnost ne more nihče dvomiti, saj je to dokazal s kvalitetnim vsakoletnim odstrelom srn. Očitno gre v tem primeru — milo rečeno — za hudo ignoriranje predpisov, če pomislimo, da je srnjaka streljal lovec brez dovolilnice, da je bila srnjakova trofeja prenešena čez mejo brez trofejnega lista in srnjak plačan v dinarjih. Povzročena je bila tudi škoda lov. družini, ki ima svoj devizni račun. Čudno, da se nekateri člani UO čutijo tako vsemogočne, da si dovolijo tako grobe prekrške, ki žal niso edini. Lahko se vprašamo, kdo naj sploh spoštuje predpise, če si član UO družine dovoli takšno ignoriranje zakonitih določil!

Ivan Drobne

Nenavadno sožitje

Znano je sožitje nekaterih divjih in domačih živali. Tako se navadijo živeti zlasti, če so skupaj od rane mladosti. Vendar je primer iz lovišča LD Boštanj verjetno edinstven. Ko sem letos spomladi pregledoval solnice in srnje stečine sredi gozda, precej daleč od

Foto P. Adamič: Nenavadno sožitje

naselij, me je zaslutil in obljajal srednje velik črn pes. Ker se pes v lovišču ne sme klatiti, sem snel šibrenico in menjal naboja. S pripravljeno puško sem se bližal psu, ki je vedno srditeje lajal in renčal name. Ni mi šlo v račun, zakaj se pes ne umakne, saj v gozdu pred človekom vedno beži. Zato sem tudi okleval s strelom. Že sem se približal na kakih 20 korakov, ko se je pes le ustrašil in bežal. Tisti hip pa je iz bližnjega grmovja planila srna in jo v elegantnih skokih ubrala za psom, ga dohitela, prehitela in zopet obstala. Tudi pes je obstal ob srni, se obrnil proti meni in zopet lajal. Bil sem nemalo presenečen in puška mi je nehote lezla iz rok. Sledil sem jima. Srna je zopet odskočila, pes pa se je obotavljaval in srdito lajal. Ker ju nisem hotel več vznemirjati, sem se umaknil čez rob, nakar je pes utihnil. Po nekaj trenutkih sem pogledal nazaj in videl, kako se je pes vrnil k srni, pomahal z repom in sedel zraven nje. Ona pa je mirno objedala grmovje. Medtem sem se spomnil, da so lani v dolini na Erjavčevi kmetiji zredili zapuščeno srnico in da imajo tam tudi črnega psa. Tako mi je zadeva postala jasna. Erjavčevi vedo povedati, da sta srna in pes stalno skupaj, da jesta celo iz ene posode in ležita na skupnem ležišču. Ko pa postane srna nemirna, gresta v gozd, od koder se vračata na kmetijo, kmalu ali čez nekaj dni. V lovišču se jima včasih pridružita še dve srni mladici in vsem je pes zvest varuh. Vprašujem se, kaj bo s to družino v prsku. Če se ji bo pridružil srčen srnjak, bo psu najbrž trda predla. Znan mi je primer, ko je močan srnjak dve leti starega brak-jazbecarja vedno nagnal domov, kadarkoli ga je ta poskušal goniti. Vsekakor želim, da bi se vse dobro izteklo in sem vesel, da se s strelom, ki sem ga namenil psu, nisem preneglil, saj bi bilo s tem zanimivega sožitja konec.

Konrad Seidl,
LD Boštanj

Moj Don

Mojega nemškega kratkodlakega ptičarja Dona že leto dni ni več. Sedem let je bil pri hiši in nanj me veže toliko prijetnih spominov, da sem mu dolžan »osmrtnico«.

Ko sta mi ga Jože in Uroš prinesla, je bil tako majhen in neboljen. Napravili smo mu lepo prostorno ograjeno tekališče, dobil je svojo hišico in s tem svoj novi dom. Prvi teden se nikakor ni znašel v novem okolju, zato je neprestano jokal in s tem spravljaval v slabo voljo sosedo, ker jim je kalil nočni mir. Ko je uvidel, da je v dobrih rokah in se je spoprijateljil s hčerko Kristino, se je vdal v svojo usodo. Ob dobri negi je kar hitro rastel. Kaj kmalu je dokazal, da je res ptičar in to na sosedovih kokoših. Končno je le prišel do spoznanja, da so to domače živali in ne divjad in da sem užaljen, če to počenja. Bil je živahen in oster ter je izredno hitro razumel osnovno dresuro; najvažnejše pa je bilo, da me je imel izredno rad. Ne-prekosljiv je bil v vodnem delu; na blagovnskih ribnikih nam je pripravljaval veselje še in še. Lomastil je po trstičju kakor tank in dvigal race, da je bilo veselje. Iz najgrših močvirij nam je znosil padle race, ki so bile tako rekoč izgubljene. Starešina Slavko je streljal po raci, ki je zadeta padla v trstičje kot kamen, Don je bil takoj za njo. Iskal je — pa nič, priplaval je na obrežje in pričel iskati po ločju okoli ribnika. Odpoklical sem ga in ga napotil ponovno v vodo — češ tam je račka. Ubogal je in iskal raco tam, kjer je padla — vendar je bil kmalu zopet zunaj in iskal po ločju in bližnjem gozdu. Pustil sem ga, naj išče in čez nekaj minut je prinesel iz gozda še živo, v perutnico zadeto raco. Za Voglajno, kamor sva šla na race, je Don za večjim grmom obstal kot vkopan, ko naenkrat puhne iz grma na travnik lisjak. Bil sem precej oddaljen, vendar sem streljal in za-

del, toda ne smrtno. Drugi strel ni bil možen, ker je bil za lisjakom že Don. Podil ga je kakih 100 metrov, kjer ga je dohitel. Spopadla sta se, vendar je bil Don močnejši; zadavil ga je ter mi ga ponosno prinesel. V mraku sem streljal po srni — strel ni bil smrten. Ogledal sem si nastrel in našel kri. Ker pa se je medtem že popolnoma stemnilo, se nisem lotil iskanja. Ob zori smo bili gospodar Lojze, jaz in Don na nastrelu. Don je takoj potegnil in kar kmalu sva zaslišala srnin krik, pasji lajež in topotanje po gozdu. Urnih korakov sva jo z Lojzetom ubrala v nakazani smeri. V jarku je Don držal srno za vrat.

Do mačk je bil neizprosen. Na travniku je našel mačko, ki je zbežala na poševno rastočo jablano. Naenkrat je bil pes za njo na drevesu. Mačka je v brezupnem položaju skočila z drevesa, Don za njo in že sta bila skupaj.

Ob vseh dobrih lastnostih je imel tudi majhno slabost — ni namreč ločil fazana od purana, vendar mu to nisem prehudo zameril. Gozdar Lojze je šel na teren. Don ga je opazil, preskočil ograjo in se mu pridružil. Lojze je opravljal svoje delo, med tem pa mu je Don prinesel težkega purana. Pri hiši, kjer je odnesel purana, je seveda nastal vrišč, a puran je bil mrtev. Lojze se je pogodil za ceno, segel v denarnico in plačal, purana pa je potisnil v nahrbtnik.

E. Rečnik

Moj prvi zajec

»Erna, v nedeljo imamo brakado. Ali boš šla?«
»Kje pa je?«
»Jagodnik, Barje.«
»Če bom utegnila.«
Že v petek sva se z možem pričela pripravljati. Nisem vedela, kaj naj bi vzela za malico. Prišla je nedelja. Odpeljala sva se na zborna mesto. Mož je brakiral, jaz pa sem šla s Pavlinom na stojišče. Kakor zakleto, psi niso ničesar pognali, čeprav

mi je Pavlin kazal, kje je lani videl hkrati tri lisice v pogonu. Toda jaz sem še vedno upala, da se bo pes oglasil. Glasu pa ne in ne. Vse dopoldne ni odjeknil strel. Popoldne proti koncu pogona pa je nekdo zavpil: »Zajec skočil čez pot.« Stari lovec Luke mi reče, naj se

pomaknem nekoliko nazaj, na križišče poti. Ubogala sem ga, čeprav sem mislila, da zajca preteči ne morem. Toda, glej! Komaj sem se ustavila, vidim pod potjo v razdalji kakih dvajset metrov teči nekaj sivega. Kar verjeti nisem mogla, da je dolgouhec. Hitro pomerim, saj sem itak mislila, da ga bom samo »pozdravila« in mu dala pospešek za hitrejši tek. Še dolgo po strelu sem gledala, ali vidim prav ali se mi sanja; zajec se je premetaval z zadnjimi močmi. Prevzel me je lovski zanos, da sem zaklicala: »Padel, zajec padel!« Toda glas mi je ostal v grlu. Bila sem vesela, hkrati pa v skrbeh, češ zdaj se me bo pa mož pri »krstu« privoščil. Seveda se bom skušala izgovoriti, da zajec ni velika divjad in da je po pravilu lovsko »krščen« lahko samo tisti, ki upleni veliko divjad. Vendar ne vem, če bom uspeła, ker bodo naši lovci z vsemi silami za to, da jih naložijo nekaj po zadnji ženski plati.*

Erna Slak,
LD Trebelno

* To se je ali ni zgodilo že lani. Prispevek namreč objavljamo skoraj z enoletno zamudo. — Ur.

Pižmovka v lovišču

V evropskih loviščih se vse pogostejše pojavlja pižmovka (leta 1906 prinesena iz Kanade na Češko, da bi jo gojili zaradi krzna). Skoraj vsako lovišče dopolnjujejo potoki. Tam pa, kjer je bila narava še posebej darežljiva, krasi lovišče manjše ali večje jezero. S posebnimi človekovimi posegi nastajajo tudi ribniki ali manjša umetna jezera. Če so bregovi teh voda vsaj tu in tam poraščeni s trstiko in z drugim vodnim rastlinstvom, smo lahko prepričani, da se bo tu kmalu naselila pižmovka. Razgibano, izplaknjeno in obraščeno obrežje daje pižmovki vabljivo in varno zavetje, da se lahko hitro množi in širi.

Čeprav spada pižmovka h glodavcem, je zgrešeno, da jo nekateri prištevajo k družini navadnih podgan. Ker nima veliko skupnega s podganami, je tudi v Brehmovi zbirki ne najdemo v tej skupini.*

Pižmovka je izrazit vegetarijanec. Hrani se izključno s koreninicami in poganjki trstja in drugega vodnega rastlinstva. Za gradnjo gnezda uporablja fino prožno, mehko in ozko travo. Z njo dograjeni domek mehko oblažini kakor spreten tapetnik.

Škoda, ki jo pižmovka povzroča, je rušenje obrežij potokov, jezer in jezov oz. ribnikov. Letna škoda ni ravno neznatna. V nekaterih primerih je dosegla takšen obseg, da je bila nastavev stalnega poklicnega lovca popolnoma upravičena. Nekateri ribiči štejejo pižmovko za roparico. Dolže jo uničevanja ribjega zaroda. Dejstva govore nasprotno. Narava je dala tej živali izrecne lastnosti glodavca-vegetarijanca.

Kot lovec ne predlagam, da lovimo pižmovko s pastmi. Želel bi namreč opozoriti, da lahko doživimo ob lovu s puško na tega spretnega plavalca nepozabne in vznemirljive trenutke. Predvsem mladega lovca te

vrste lov bogato poplača z doživetji. Nestrpen in nabit s polno mero lovske strasti se mora ob lovu na pižmovko učiti strpnosti, kar je svojevrsten užitek in odlična šola za bodočnost. Marsikateri lovec ne ve, kako naj ugotovi, kje se v njegovem revirju zadržuje pižmovka. Možnosti za ugotavljanje je več. Prvič, sumljivo poškodovano obrežje; drugič, v bližini rogov opazimo na vodni gladini plavajočo odščipnjeno travo. V tekočih vodah se ta trava zadržuje ob vejah pred ali pod rovi in ob steblih trstja. Če na takšnih mestih pripravimo primerno skrivašče z dobrim razgledom in udobnim sedežem, ki nam omogoči mirno sedenje, bomo poplačani z uspehom. Mnogo nam lahko pomagajo tudi ribiči, ki včasih prav dobro vedo, kje se zadržujejo pižmovke. Ta žival je zelo previdna, plaha, se ob najmanjšem hitrem lovčevem gibu bliskovito potopi in jo na tem mestu tisti dan zaman znova pričakujemo. Sedeti moramo torej tako, da smo hitro pripravljeni na strel in da se pri tem čim manj premikamo. Predvsem moramo paziti, da kretnje niso hitre in sunkovite. Dobro zakriti

moramo imeti pod nadzorstvom čim večjo površino vodne gladine.

Zelo važno je, kakšno vreme in dnevni čas si izberemo za opazovanje ali lov. V zameglenem in deževnem vremenu pižmovka ne plava rada. Prednost daje nočnim in jutranjim uram. Čez dan spi v rovu ali pa ždi med trstjem, kjer je skoraj neopazna. Zelo težko jo je opaziti v tekoči vodi, zlasti kadar hiti s šopom trave v gobčku proti svojemu bivališču. Šop trave prime vedno na sredi. Pri plavanju se dolge travne bilke vlečejo levo in desno ob gobčku, tako da jo nepoučen opazovalec lahko spregleda.

Za dobrega strelca je zelo primerna malokalibrska puška. Dajem pa prednost kombinirani dvocevki, ker lahko brez posebnega premikanja uporabimo desno ali levo cev (kroglo ali šibre), kakor nam pač trenutne okoliščine narekujejo. Razumljivo pa je, da je strel s kroglo povezan s težavami in negotovostjo, ker ta odlični plavalec moli iz vode le majhno glavo. S šibrami naj je ne streljamo od spredaj ali od zadaj, ker nam bo žival skušala pobegniti v rov. Naj-

zanesljiveje jo je streljati od strani.

Čeprav stalež ni velik in jo lovimo le zaradi lovskega užitka, nam dohodek od dobro pripravljenih kož lahko pokrije znaten del lovskih stroškov. Kožušček pižmovke je iskan in ga vsak krznar rad odkupi. Za konec naj opišem svoja doživetja na lovu na pižmovke zgolj enega popol dneva.

Takoj spomladi sem v ribniku in v neki stari strugi v našem revirju ugotovil pižmovke. Sončnega popoldne, sredi junija, sem se odločil za lov. Bil sem oborožen s puško Sawage 22/410. Zapeljal sem se v bližino ribnika in si tam poiskal primeren prostor. Po 25 minutah čakanja priplava z leve, toda jaz sem jo na 40 korakov zgrešil. Takoj se preselim na drugo mesto in čez 15 minut uplenim prvo pižmovko na 25 korakov, s šibrami. Potem sem zamenjal ribnik s potokom, kjer sem čez eno uro izlekel krepkega samčka. Zdaj sem se odločil za staro strugo in tam v pičlih 20 minutah pogodil že tretjo žival. Nato sem sedež prestavil na nasprotno stran struge, kjer pa sem moral dobro preizkusiti

Foto B. Zupanc: Člani LD Kostanjevica na Krki po lovu

* H. W. Smolik jo je v svoji knjigi »Živalski svet« uvrstil med voluharice. — Ur.

svojo potrpežljivost, saj sem moral čakati uro in pol. Tik preden sem name-raval vstati, se mi je zopet nasmehnila sreča. S štirimi pižmovkami sem se zado-voljen vračal domov.

Ortwin Müller, »Jagd und Hund« — prevedel

Ivo Grögl

Mr. ing. Dušan Bojović
avtor naslovne slike
julijskega Lovca

Naknadno smo bili obveščeni, da je avtor te foto-grafije mr. ing. Dušan Bo-jović, Inštitut za gozdarstvo in lesno industrijo v Beo-gradu. Fotografija prikazuje jelenjad na paši v Deli Jo-vanu, na melioriranih liva-dah, posejanih z izbranimi vrstami trav za izboljšanje prehrane divjadi. Deli Jo-van je planina v vzhodni Srbiji, kjer je bila že leta 1960 uspešno naseljena be-ljska jelenjad s strokovnim sodelovanjem omenjenega inštituta.

Ur.

Vprašanja – odgovori

Kateri kljunači so lovna divjad?

Vprašanje:

V tej rubriki »Lovca« so zelo dobri in koristni odgo-vori na razna vprašanja. Tudi v našem lovskem za-konu je mnogo nejasnosti, katere bi bilo treba na tem mestu pojasniti. Sedanjemu lov. zakonu namreč manj-ka pravilnik o izvajanju, kakor ga ima npr. zakon o

lovu iz leta 1949. V tem pravilniku, ki seveda ne velja več, je npr. tudi toč-no navedeno, katere živali spadajo k tej ali oni vrsti divjadi. Če bi še veljal lov-ski zakon iz leta 1949, mi ne bi bilo treba zastaviti naslednjega vprašanja:

Člen 2 sedanjega zakona o lovstvu šteje za divjad med drugim iz reda deževnikov — kljunače. In po 3. členu tega zakona je lov na klju-nače dovoljen od 1. 8. do 15. 4. Katere kljunače je torej dovoljeno loviti? Ka-tero prirodoopisno razvrsti-tev živalstva v rede, dru-žine itd. je zakonodajalec upošteval, saj je znano, da obstaja več različnih razvr-stitev. Po H. W. Smoliku »Živalski svet« so kljunači samo trije: črnorepi klju-nač, laponski kljunač in sloka ali kljunač. Prav tako so v knjigi I. Krečič - F. Šu-šteršič »Ptice Slovenije« sa-mo ti trije kljunači. Vem tudi, da je bil po lovskem zakonu iz bivše Jugoslavije leta 1931 oz. 1935 med klju-nači celo škurh. Katere pti-ce spadajo torej h kljuna-čem po sedanjem lovskem zakonu? Tudi opis kljuna-čev bi bil na mestu.

J. R., Kostanjevica
na Krki

Odgovor:

Zakonodajalec se je držal G. L. Petersove razvrstitve, ki je danes v svetu naj-bolj upoštevana. Po tem svetovno znanem angleškem naravoslovcu se red de-ževnikov (Charadri-iformes) deli v tri družine (Charadri-idae, Scolopacidae, Burhinidae).

V tem primeru nas zanima samo družina Scolopa-cidae, ki se deli v pod-družini: I. martinci, II. kljunači (Scolo-pacinae). V poddružini martincev je rod škurhov, rod martincev, rod limos (Limosa, -e). V zadnji rod spadata črnorepi kljunač (Limosa limosa) in laponski ali rjavorepi kljunač (Li-mosa lapponica).

Črnorepi kljunač (nemško: Uferschnepfe) je nekaj več-ji od goloba, dolg 40 do 41 cm. Ima zelo dolg, raven

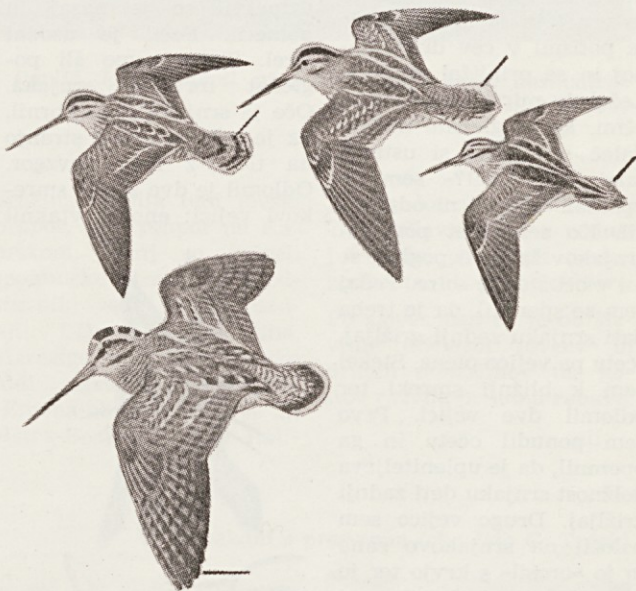
kljun. Najznačilnejša je dol-ga bela lisa na krilih; bele lise na krilih nima noben drug kjunač. Zadek in del repa je čisto bel, zadnji del repa — nekako polovica — je črn. Nogi ima zelo dolgi, v letu precej gledata zadaj izpod repa. Je ptica severne in srednje Evrope, pri nas redka preletna ptica.

Laponski ali rjavorepi klju-nač (nemško: Pfuhlschnep-fe) je velik kakor golob, dolg 38 cm. Ima dolg in ne-koliko navzgor upognjen kljun, zadek in rep bela, vendar rep počez rjavo pro-gast. Nogi pri letenju le ne-koliko presegata dolžino repa. Izrazita ptica severa,

nah in se pri nas pojavi samo ob selitvah. Nemško: Zwergschnepfe, hrvatsko: šljuka kozica.

Kozica ali bekasi-na, nemško: Bekassine, hrvatsko: šljuka kokošica, je nekoliko večja od grbeža. Značilno za kozico je, da se oglašja z meketajočim gla-som, podobno kakor koza. Odtod ime. Telesna dolžina je 27 cm. Razen po veliko-sti pa jo ločimo od grbeža po barvi zgornjega dela rep-nih peres: kozica ima prek repnih peres tri temnejše proge, grbež pa takih črt nima.

Č o k e t a, nemško: Doppel-schnepfe, hrvatsko: šljuka

Levo spodaj kljunač; nad njim kozica ali beka-sina; prva desno čoketa; skrajni desni grbež

pri nas redka preletna ptica. Vse ptice iz pod-družine martincev ne spadajo med div-jad in so vse leto zaščitene.

Kljunači po lov-skem zakonu so le Scolopacinae: veliki kljunač ali kljunač (Scolo-pax rusticola), kozica ali be-kasina (Capella gallinago), čoketa (Capella media) in grbež (Lymnocyrtus mini-mus).

Grbež (puklež) je kakor škrganček velika, kljunaču podobna ptica, dolga 19 cm. Gnezdi v severnih pokraji-

livadarka, je večja od obeh prej omenjenih in manjša od kljunača. Njena dolži-na je 28 cm. Od grbeža in kozice se razlikuje še po repnih peresih, ki so skoraj povsem bela.

Kljunač, nemško: Wald-schnepfe, hrvatsko: šljuka, je lovcem od vseh »skolopa-cin« najbolj znana ptica. Dolga je 34 cm.

Sicer so pa vse štiri vrste kljunačev naslikane v pra-vem velikostnem razmerju. Prav tako so vidne druge značilnosti vsake vrste.

Fr. Cvenkel

Mladi pišejo

Na srnjaka

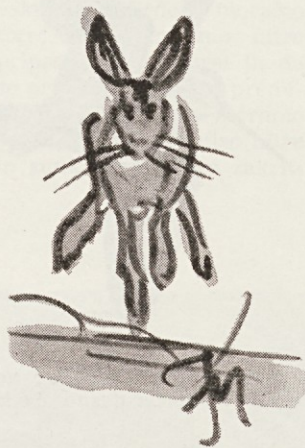
Neko jutro, ko sem še sladko spal, me je oče zbudil: »Ali greš z menoj na srnjaka?« Ne da bi odgovoril, sem skočil iz postelje. Kmalu sva stopala po poljski poti proti gozdu. Ko sva prišla na jaso, sva sedla na prežo. Čez nekaj minut mi je oče pokazal rjavo liso, ki se je pomikala proti nama. Ko je prišla bliže, sem spoznal srnjaka. Oče je pomeril in sprožil. Srnjak se je vzpel in se zgrudil. Oče je potisnil v cev drugi naboj in se približal srnjaku. Ležal je mirno, z odprtimi očmi, ki so gledale nekam daleč... »Zakaj si ustrelil tako lepo žival?« sem ga vprašal. Oče mi ni odgovoril. Ko sem spet pogledal srnjakov žalostni pogled, so mi v oči stopile solze. Tedaj sem se spomnil, da je treba dati srnjaku zadnji grižljaj, očetu pa vejico plena. Stekel sem k bližnji smreki ter odlomil dve vejici. Prvo sem ponudil očetu in ga opomnil, da je upleniteljeva dolžnost srnjaku dati zadnji grižljaj. Drugo vejico sem položil na srnjakovo rano in jo »orosil« s krvjo ter jo dal očetu, rekoč: »Lovski blagor!« Srnjaka sva povežala, mu med noge potisnila palico ter ga odnesla domov. Doma ga je oče iztrebil in stehal. Imel je 23 kg. Rogovje pa sedaj krasi dnevno sobo. Kadar se ozrem nanj, se spomnim tega dogodka.

Danilo Muršec,
Biš — Trnovska vas

Dogodek

Moj očka je lovec in rad hodi v naravo. Nekega lepega jesenskega popoldneva je povabil tudi mene in sestro Majo na sprehod. S seboj je vzel puško, če bi srečali srnjaka, ki ga je hodil opazovat.

Šli smo proti Štampetovemu mostu. Čas smo si krajšali z nabiranjem lešnikov. Očka pa nama je pripovedoval o svojih lovskih doživetjih, ki sva jih midve z navdušenjem poslušali. Čas je hitro mineval in začelo se je mračiti, zato smo se odpravili domov. Prispeli smo na Mivški vršič, takrat pa je očetu zastal korak. Na jasi se je pasel srnjak. Očka naju je naglo opozoril, naj bova tiho, sam pa se je odpravil na srnjaka. Snel je puško z rame in jo nameril nanj, a srnjak se je premaknil na drugo stran jase. Sestra se je namreč smejala, saj sva bili razigrani in veseli. Očka se je jezen vrnil in opozoril sestro, naj bo vendar tiho. Odpravil se je nazaj in pomeril. Počil je usodni strel. Skupaj smo šli pogledat mrtvega srnjaka. Oče je srnjaka tako obrnil, da je ležal z desno stranjo na tleh, z levo navzgor. Odlomil je dve zeleni smrekovi vejici: eno je vtaknil

srnjaku v gobček, drugo pa mu je položil na rano in si jo zataknil na desno stran klobuka. Tak je lovski običaj.

Iz neposredne bližine je prišel na strel tudi lovec Anton Dobrovoljec in pomagal očetu iztrebiti srnjaka. Ko sta s tem končala, sta ga pripravila za na pot. Ko se je lovec Dobrovoljec poslovil, sva pomagali očetu odnesti srnjaka domov.

Tega lovskega dogodka se bom dolgo spominjala.

Darja Krajnc,
Vrhnika

Lovska organizacija

Vse gorenjske lovске družine spet združene v gorenjski lovski zvezi

V petek, 25. junija popoldne, so v sejni dvorani kranjske občinske skupščine zadoneli lovski rogovji. Slovesno so naznanili pričetek rednega občnega zbora gorenjske lovске zveze. Zbora se je udeležilo 62 delegatov iz 26 gorenjskih LD, od 28, kolikor je včlanjenih v Zvezo, ter gosta: predsednik LZS Rado Pehaček in predstavnik GG Kranj ing. Pogačnik.

Ker so že vsi delegati predčasno dobili izčrpana poročila o delu odborov in komisij, se je takoj po otvoritvenem govoru predsednika LZG Miloša Keliha razvila obširna razprava.

Razpravljali so o problemih pri delu lovskih organizacij ter pri gospodarjenju z lovišči. Načeli so vprašanje lovnih površin LD, saj je število članstva v LD tudi na Gorenjskem vse večje, lovnih površin pa zaradi gradnje novih cest, naselij, vikendov itd. vse manj. Predsednik LZS Rado Pehaček pa je dejal, da bomo to vprašanje rešili le s strpnostjo in skupnim dogovarjanjem, nikakor pa ne prisilno ali z grožnjami.

Delegati na zboru so ugodno ocenili napore LZG pri naseljevanju novih vrst divjadi. Preteklo leto je bilo namreč v lovišča lovskih družin Bled, Jelovica, Selca in Škofja Loka izpuščenih 16 muflonov in 18 jelenov lopatarjev. Za naselitev lopatarjev se je LZG odločila zato, ker je navadni jelen zaradi občutnih škod v kulturah iglavcev v večini gorenjskih lovišč nezaželen (tudi ni rajoniziran, razen za lovišče LD Jezer-sko). Jelen lopatar oz. dam-jek v prihodnosti delno lahko nadomesti navadnega jelena. Ta naselitev neavtohtone divjadi pa ni bila le enkratna, LZG ima namen

vlagati to divjad še nekaj let (prihodnja leta bi naselili še svizce). Sredstva za naseljevanje divjadi črpajo iz sklada za nabavo divjadi, v katerega proporcionalno vlagajo vse LD. Na zboru je bila sporna edinole stopnja prispevka v ta sklad. Delegati so se sporazumeli za 1 % prispevek (začasno) od vrednosti bonitiranega staleža divjadi.

V nadaljnji razpravi je zbor tudi določil kriterije za odstrel zajcev v gorenjskih lovišči. Zadnja leta se tudi na Gorenjskem pojavlja rapidno upadanje zajčjega staleža, zato je bil na zboru soglasno izglasovan sklep, da je zajca dovoljeno loviti le novembra in decembra, da se določeni predeli lahko preloviijo le enkrat v sezoni in da vsaka LD določi površino lovišča za zajčji rezervat, spremeni pa se tudi višina odstrela, ki naj bi znašal le 50 % lanskega izvršenega odstrela. Nekatere LD pa so sklenile zajca povsem zaščititi.

Na zboru so bile deležne ostre kritike tiste LD, ki odstreljujejo divjad preko odstrelnega plana, ne da bi zato imele potrebno soglasje občinske skupščine. V nadaljnji razpravi so delegati razpravljali še o vse večjem številu povoženih divjadi (samo v lovskem letu 1969/70 je bilo na gorenjskih cestah povoženih 176 srnjadi), o uveljavljanju odškodnine za divjad, o vse močnejšem pojavljanju krivolovstva ter ob koncu sprejeli vrsto sklepov, ki obvezujejo vse gorenjske lovce, da še nadalje aktivno in uspešno delujejo v lovski organizaciji pri uresničevanju skupnih ciljev naprednega lovstva.

Občni zbor je tudi soglasno ugodil prošnji LD Stol — Žirovnica za sprejem v članstvo LZ Gorenjske, LD Stol je bila edina gorenjska LD, ki doslej še ni bila združena v LZG. Tako torej gorenjska LZ sedaj združuje vse gorenjske lovске družine in lovce.

Ob koncu je občni zbor izvolil nov nadzorni odbor in upravni odbor. Za predsednika LZG je bil izvoljen Metod Balderman, stare-

šina LD Jesenice. Z dolgotrajnim aplavzom je bil dosednji predsednik LZ in starešina LD Bled Miloš Kelih izvoljen za častnega predsednika gorenjske lovske zveze.

B. Galjot

LD Dekani — 60 let organiziranega lovstva

V nedeljo, 11. julija 1971, je bila v Dekanih pred združenim domom slovesnost v počastitev 60-letnice organiziranega slovenskega lovstva v tem kraju in 25-letnice delovanja sedanje lovske družine. Prireditelj je bila pod pokroviteljstvom LZ Koper in predsednik te zveze Peter Pavlič je v slavnostnem govoru orisal zgodovinski raz-

Predsednik LZ Koper Peter Pavlič, ki je razvil prapor, in zastopniki darovalcev spominskih trakov

imajo dovolj zajcev in fazanov pa tudi srnjadi, ki je lovci tod nekoč sploh niso poznali. Vendar zginja jerebica, medtem ko kotorn sploh ni več. Eden bistvenih vzrokov temu je zaraščanje opuščenih zemljišč z gozdom. V počastitev teh obletnic je

družina razvila tudi lovski prapor, prvi prapor na Koprskem. Nanj so pripeli spominske trakove predstavniki vseh štirih sosednjih LD: Koper, Kozina, Marežige in Rižana. Enako tudi zastopniki podjetij »Emona-obrat Koper« in »Istra-Benz« ter dva itali-

janska lovca pavšalista iz Trsta. Slavnostnemu vzdušju je dal poudarek nastop godbe na pihala iz Pridvora.

Po slovesnosti se je ob številni udeležbi lovcev in drugih domačinov ter gostov razvila prijetna zabava.

-elf-

voj tukajšnjega lovstva. Dne 16. oktobra 1910 je bilo tod ustanovljeno Lovsko-strelsko društvo Dekani. Ustanovitelji so bili napredni slovenski kmetje in inteligenca — predvsem učitelji. Naslednje leto je to društvo na dražbi dobilo v zakup občinsko lovišče, ki je obsegalo sedanji lovišči LD Dekani, LD Rižana in del lovišča LD Koper. Delovalo je do leta 1926, ko ga je italijanska oblast preimenovala v »Circolo cacciatori di Villa Decani«. Fašizem je torej tudi tu opravil svoje neslavno poslanstvo. S preimenovanjem društva pa se mu ni posrečilo uničiti idej naprednega slovenskega in italijanskega lovca.

Danes dekansko lovišče meri 3050 ha, družina pa ima 58 članov, od tega 55 z lovskim izpitom. V lovišču

LD Dekani s praporom (obe foto G. Trček)

Lovska razstava v Staršah

Na pobudo gojitvene komisije LZ Maribor je LD »Starše« 28. maja t. l. organizirala lovsko razstavo trofej preteklega lovskega leta. Poleg prireditelja so sodelovale še lovske družine Fram, Hoče, Pobrežje in Rače, torej družine z Dravskega polja.

Trofej uplenjenih srnjakov, razvrščenih po kategorijah na petih panojih, je bilo skupno 72, poleg tega pa še štiri trofeje uplenjenih jelenov in tri trofeje divjih prašičev. Mikavnost razstave je še povečala zbirka prepariranih fazanov, jerebic, kljunčev, divjih rac, kun, lisic, različnih ujed, pa tudi divji petelin in gozdni jereb nista manjkala. Vrhunske trofeje iz preteklih let, starinsko lovsko orožje in pa nazoren prikaz različnih lovskih naprav, izdelanih v miniaturi, so še v mnogočem popestrile razstavo.

Hkrati so predvajali filme z lovsko tematiko. Namesto predvidenega predavanja o gojitvi srnjadi se je za »pogrnjenimi mizami« v lovskem domu razvila živahna in vsestransko zanimiva razprava o gojitvi jelenjadi in divjih prašičev, torej o divjadi, ki je v loviščih Dravskega polja do nedavna nismo poznali. Borovi godovi s svojo bujno podrastjo, skoraj nepreahodno zaraščeni predeli ob Dravi, predvsem pa še večji kompleksi korus, postajajo namesto širnih pohorskih gozdov vse pogostejše priljubljeno domovanje te čudovite divjadi.

Uspehi, ki jih lovske družine teh predelov dosegaajo pri gojitvi srnjadi in predvsem male divjadi, narekujejo tudi ustrezno skrb in napore ter nazadnje tudi precejšnjo spremembo miselnosti — predvsem glede gospodarjenja z divjimi prašiči.

Ugotavljamo lahko, da je razstava uspeša, saj je kot prva na tem območju privabila na stotine lovcev, kmetovalcev, šolske mladine in drugih občanov.

Dogovor vseh sodelujočih družin je, da ogled trofej na lovski razstavi postane tra-

dicionalen, po možnosti naj bi sčasoma prerasel v pravi praznik lovstva in lovcev tudi na tem koncu naše domovine.

Peruš

Tradicionalno srečanje lovskih družin na Remšniku

Pod pokroviteljstvom LD Remšnik so se tudi letos, 11. julija, zbrale ob lovskem domu na Remšniku prijateljske lovske družine Janžev vrh, Kapla, Muta, Orlica, Podvelka, Radlje, Selnica — Boč, Zeleni vrh in Remšnik. Pomerile so se v streljanju na umetne golobe in tarčo srnjaka.

Najboljši so bili tudi tokrat domačini, s čimer pa so si poleg zmagovalstva nakopali tudi skrbi. Gre namreč za tradicionalno srečanje, katerega organizator v naslednjem letu je tokratni zmagovalec. Zato pa si remšniški lovci ne delajo dosti skrbi, saj so se tokrat izkazali kot odlični organizatorji tako v tekmovalnem kot »potekmovalnem« delu. Pozabili niso niti na kulturni program, katerega so organizirali skupaj s tamkajšnjim združenjem šoferjev in avtomehanikov. Zlasti se je izkazal njihov moški pevski zbor.

Pri streljanju so bili najuspešnejši:

Na umetne golobe — ekipe:

1. LD Remšnik, 44 sestreljenih golobov od 60 možnih,
2. LD Kapla, 40 sestreljenih golobov od 60 možnih,
3. LD Janžev vrh, 37 sestreljenih golobov od 60 možnih.

Z MK puško na tarčo srnjaka — ekipe:

1. LD Muta, 292 krogov od 400 možnih,
2. LD Podvelka, 281 krogov od 400 možnih,
3. LD Orlica, 238 krogov od 400 možnih.

Ekipe v kombinaciji:

1. LD Remšnik, 524 točk,
2. LD Podvelka, 498 točk,
3. LD Janžev vrh, 492 točk.

Med posamezniki pa so bili najboljši:

Janez Kalan, LD Remšnik — v kombinaciji s 167 toč-

kami, Slavko Skaza, LD Remšnik — na umetne golobe s 14 zadetimi od 15, Milan Repnik, LD Muta — na tarčo srnjaka s 87 krogi.

Najbolje uvrščene ekipe so prejele pokale in diplome, posamezniki pa praktične nagrade. Želja vseh prisotnih je bila, da bi se domačini tudi drugo leto tako izkazali.

Branko Vasa

Odlikovanja

(Nadaljevanje iz prejšnje številke.)

Komisija za odlikovanja Lovske zveze Slovenije je od 1. 1. 1971 do 31. 8. 1971 podelila **znak za lovske zasluge** več zaslužnim lovcom. Iz naslednjih LZ so bili odlikovani:

ZLD Gorica: dr. Ernest Petrič;

LZ Zasavje: dr. Karel Matko, Herman Gričar, Franc Očepek, Štefan Očepek, dr. Slavko Zorč;

LZ Notranjske:

Franc Mulec, Jože Galun, Žan Kovačič, Ivan Turk, Milan Klančar, France Modic, Lado Janežič, Miro Mlakar, Franc Mekina, Anton Kotnik, Anton Hreščak, Jože Ponikvar, Jože Nagode;

LZ Posavje (Krško)

Ivan Sakelšek, Ivan Perger, Leopold Riedel, Ivan Ulčnik, Jože Moškon, Ivo Božičnik, Franc Lepšina, Ivan Ogorevc, Karel Zemljak, Valter Rankel, Niko Marn, Ivan Brinovec, Anton Rupar, Anton Sečen, Franc Balon, Ivan Malus, Andrej Senica, Karel Kranjc, Anton Račič, Martin Gramc, Jože Butara, Stane Gašperin, Jože Gorenc, Jože Bukovic, Franc Novšak, Anton Vetršek, Franc Hribar.

ZGD Triglav-Bled:

Julijan Črv, Jože Komac.

ZGD Jelen-Snežnik:

Rudolf Kravanja, Ivan Špeh, Zdravko Bizjak, Jože Klavara.

Odlikovancem čestitamo.

Iz pisarne LZS

Dvojni praznik LD Polskava

V nedeljo, 27. julija 1971, se je zbralo pri lovskem domu LD Polskava več sto lovcev in ljubiteljev narave iz bližnje in daljne okolice. Prišli so, da prisostvujejo dvojnemu prazniku. LD Polskava je tega dne slavila 25 letnico ustanovitve in razvila lovski prapor.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se vile kolone avtomobilov proti Zg. Polskavi. Polskavski »GAJ«, idiličen gozdiček, v katerem stoji lovski dom in avtomatsko strelišče na umetne golobe, je bil kmalu zatrpan z avtomobili. Prijavilo se je 14 tekmovalnih ekip iz prijateljskih LD, k so se želele pomeriti v streljanju na umetne golobe in na tarčo srnjaka. Najboljšim ekipam in posameznikom so bila podeljena priznanja in praktične nagrade.

Komaj je bil sprožen zadnji strel na zadnjega goloba, že je pred lovskim domom zadonel lovski rog. Lovce je vabil v zbor. Začel se je osrednji del prireditve: razvitje družinskega lovskega prapora. Prireditev je pričel ustanovni član LD Polskava Karel Ingolič. Med gosti je pozdravil podpredsednika Lovske zveze Slovenije in predsednika Lovske zveze Maribor Lojzeta Briškija, predsednika skupščine občine Slov. Bistrica Mira Kolenka, sekretarja obč. konference ZKS Franja Ledineka, predstavnika pokrovitelja prapora GG Maribor Roberta Korena in lovce sosednih družin.

Po slovesni otvoritvi je prevzel besedo starešina LD Polskava Jože Pečovnik. Spregovoril je o 25-letnem delu lovske družine. Med največjimi uspehi, ki jih je družina dosegla v času svojega delovanja, je združitev nekdanjih družin in lovišč LD Zg. Polskava, LD Sp. Polskava in LD Pragersko v eno družino. Drugi veliki uspeh je zgraditev lovskega doma, ki je brez pretiravanja eden najlepših v severovzhodni Sloveniji. Poleg denarnih prispevkov je 56

članov LD opravilo 4280 delovnih ur. Med doseženimi uspehi je tudi izgradnja avtomatskega strelišča na umetne golobe, z devetimi strelnimi aparati. Poleg doma in strelišča je družina pridobila tudi več zemljišč, tako da s svojo lovsko ali strelsko-športno dejavnostjo ne ogroža tuje posesti. Ob vseh teh velikih akcijah pa družina ni pozabila na gojitev divjadi. Lahko se ponaša, s staležem divjadi, lovnimi napravami, krmišči in remizami.

Tudi lovski prapor je štet med uspehe lovske družine. Prapor je razvil zastopnik pokrovitelja Robert Koren, ki je ob tej priložnosti zaželel LD Polskava tudi v bodoče veliko uspehov. Ob izročitvi prapora starešini je tudi izrazil zadovoljstvo nad uspešnim sodelovanjem lovske družine in gozdnega gospodarstva.

Starešina je razviti prapor podal praporščaku Janezu Kalanu s prošnjo, naj ga čuva in nosi v čast in ponos lovske družine. Po praporščakovi zaobljubi je sledilo pripenjanje trakov. Prvi je pripel trak zastopnik pokrovitelja prapora, nato pa podpredsednik LZ Slovenije in predsednik LZ Maribor Lojze Briški. Ob tej priliki je iskreno čestital članom LD Polskava k njihovemu dvojnemu prazniku in izrekel pohvalo za velike uspehe, ki jih je LD v 25-letih dosegla. Zaželel je, naj bi razviti prapor pomenil še trdnejšo vez med slovenskimi lovci.

Sledilo je pobratenje praporov. Prapori sosednjih lovske družin so se sklonili nad domačim praporom in ga sprejeli v svojo vrsto. Razvitje prapora in pobratenje so spremljale domače lovske pesmi, ki jih je zapel izurjeni oktet iz Loč.

Družinski prapor krasi 28 trakov, 137 zlatih in 105 srebrnih žrebličkov.

Zaključek slovesnosti je zopet naznanil lovski rog. Prireditelj se je nadaljevala z zabavo, ki so se je poleg tujih in domačih lovcev udeležili tudi drugi vaščani.

Branko Vasa

Ob pripenjanju traku je spregovoril tudi predsednik LZ Maribor in podpredsednik LZS Lojze Briški

Lovska družina Polskava zbrana pred svojim lovskim domom

Jubilanti

Lado Vanič, upokojeni ravnatelj, častni član LD Ribnica, je pred kratkim praznoval 70-letnico svojega bogatega življenja. Že pred vojno je bil član Sloven-

skega lovskega društva, nato ustanovni član naše LD ter vrsto let član njenega upravnega odbora oz. tajnik kakor tudi član drugih organov družine.

Za svoje nesebično delo v lovski organizaciji je prejel zaslužno priznanje — red za lovske zasluge II. Bil je aktiven delavec tudi v raznih družbeno-političnih organizacijah in društvih.

Ob njegovem jubileju iskre-

ne čestitke in še mnogo zdravih, veselih let!

LD Ribnica na Dol. —
A. K.

Mirko Fegic, član LD Ribnica, je avgusta letos praznoval 60-letnico svojega plodnega življenja in 25-letnico članstva v naši LD. Doma iz notranjskih gozdov je že kot otrok vzljubil divjad in lov. Med ljudmi ni

znan samo kot sposoben zobozdravnik, ampak tudi kot prijeten, ustrežljiv in pošten tovariš. Zato so mu občani zaupali vrsto odgovornih funkcij v raznih družb.-političnih forumih, lovci pa v lovski organizaciji. Je tudi nosilec lovskega odličja. K obema njegovima praznikoma mu vsi ribniški lovci iskreno čestitamo in kličemo: »Še na mnoga leta z ravnimi cevmi v zeleni bratovščini!«

LD Ribnica na Dol.

Dr. Anton Svetina

Pred nedavnim je praznoval 80-letnico rojstva naš sodelavec dr. Anton Svetina, koroški rojak. Že l. 1910, takoj po gimnazijski maturi, je dobil lovsko karto in začel spoznavati prelepa lovišča v okolici Pliberka tja do Dobrle vasi in Velikovca. Po l. svetovni vojni se je na svojih službenih mestih v Murski Soboti, Ptuj, Šmarju pri Jelšah, Celju, Laškem in nazadnje v Črnomlju povsod vključil v lovske vrste ter spoznal tamkajšnja lovišča in mnogo prijateljev. Po drugi svetovni vojni je bil vrsto let član Lovske družine Laze. Zaradi opešanja vida pa se je kasneje z bolestjo v srcu moral odpovedati svojemu ljubljenu športu.

Za Lovca je napisal več zgodovinskih člankov o lovu in ribolovu, prevedel je tudi nekaj lovskih črtic v nemščino, med drugimi za avstrijsko-štajersko lovsko glasilo »Der Anblick« Finžgarjevo »Na petelina«.

Ko mu čestitamo k njegovemu visokemu jubileju, mu tudi želimo še veliko let zdravja in zadovoljstva v njegovi življenjski jeseni.

Uredništvo Lovca

Ivan Ferk, član LD Zeleni vrh — Vuzenica, je pred kratkim praznoval 80-letnico in zlato poroko.

Dragi oče Pristovnik, lovci naše družine vam k praznikoma iskreno čestitamo. Obenem želimo, da bi še

Dr. Anton Svetina

Ivan Ferk

mnogokrat prišli čili in zdravi med nas, kakor že prihajate — pošteni in zavedni — nad 60 let. Želimo tudi, da bi še naprej pasli in v stiski hranili srnjad na naših in sosednjih lepih pohorskih pobočjih.

Naj vam bo vaša življenjska jesen polna zdravja in zadovoljstva!

LD Zeleni vrh

Umrli

Maks Baš, član LD Podkum, je komaj 36 let star tragično preminil. Lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Člani LD Podkum

Lojze Lampič nas je aprila 1971 v 71. letu starosti za vedno zapustil. Bil je vzoren in priljubljen član naše družine ter njen večletni predsednik, zato ga bomo težko pogrešali. Dobrega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Lovska družina Škofljica

M. L.

Iz LD Mokronog ...

Julija lani je preminil **Tone Strupeh-Šordi**, roj. l. 1893. Bil je vesten lovec skoraj 50 let, v bivši Jugoslaviji dolga leta zapriseženi lovski čuvaj, po osvoboditvi soustanovitelj naše LD. Izvolili smo ga za častnega člana, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Julija letos pa je po krajšem bolehanju umrl **Henči Bule**, roj. l. 1912, lovec, ribič in dirkač na motociklističnih dirkah. Lovec je bil blizu 40 let, svoj čas tudi zakupnik lovišča, po osvoboditvi pa soustanovitelj naše LD, in njen nekajletni starešina ter večletni kinolog. Znana je bila njegova psarna kratkodlakih istrskih goničev. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge in s srebrnim kinološkim znakom.

Oba vesela in prijetna lovska tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Člani LD Mokronog —

S. P.

Ivan Kirbiš

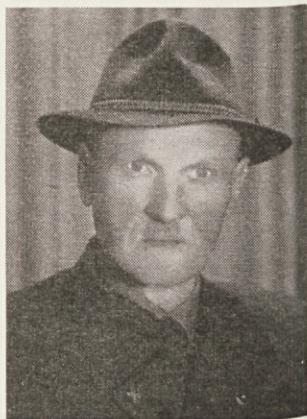
Umrl je 11. maja 1971, v 86. letu starosti. Pestra je bila pot njegovega plodnega življenja. Čvrst, neomajen in klenega značaja je že od svoje mladosti spadal v vrsto narodno zavednih, naprednih ljudi svojega kraja. Kot preprost kmečki človek pa si je znal pridobiti nadpoprečno znanje. Užival je ugled in spoštovanje sovaščanov, ki jih je že pred vojno zastopal kot narodni poslanec v skupščini in župan občine Rače. Kot udeleženec upora

avstro-ogrskih mornarjev v Boki Kotorski je kasneje prejel visoko odlikovanje, red belega orla s srebrnimi meči.

Od leta 1905, torej več kot 65 let, ga najdemo med člani slovenske lovske organizacije. Nad 20 let je bil zakupnik lovišča Marjeta — Prepolje, vse dokler ga okupator ni izgnal z domače grude in iz njegovega ljubljene lovišča v Srbijo.

Toda sovražnikova krutost ni strla njegovega duha in volje. Bil je aktivist NOB od leta 1941, kasneje član raznih družbeno-političnih in humanitarnih organizacij, odbornik bivšega okrajnega ljudskega odbora Ptuj, prvi predsednik krajevnega odbora OF Prepolje in več let okrajni poverjenik oddelka za kmetijstvo in gozdarstvo.

Bil je med pobudniki in ustanovitelji naše nove lovske organizacije, prvi pred-

Ivan Kirbiš

Ivan Knez

sednik Okrajne lovske zveze Ptuj in ustanovni član ter večletni starešina LD Marjeta oz. pozneje LD Starše. LZ Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Bil je velik ljubitelj in požrtvovalen gojitelj divjadi, pravičen lovec, mentor in učitelj mladim lovskim generacijam. Tudi med lovci si je ustvaril ugled, ki sega daleč prek meje domače lovske družine.

Mirno počivaj sredi svojega Dravskega polja, sredi svojega ljubljenskega lovišča, dobri naš lovski tovariš Ivan! Naj ti bo lahka sveta slovenska zemlja, ki si jo vedno tako goreče ljubil!

Lovci LD Starše — C. O.
P. J.

Ivan Knez, ustanovitelj LD Strunjan, dolgoletni starešina oz. član upravnega odbora LD in uprav. odbora LZ Koper, nas je 26. 7. 1971, prav na svoj 50. rojstni dan, nepričakovano zapustil. Skromni in nad vse priljubljeni lovski tovariš je bil žrtev prometne nesreče. Njegova ljubezen do divjadi je rodila tolik sad, da se v njegovem imenu lahko pohvalimo. Vlagal je divjad, ki je v naših loviščih nikoli ni bilo ali pa zelo malo. Sedaj pa imamo po njegovi zaslugi lovišča z najvišjim staležem divjadi. Zato ga je republiška lovska zveza odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Lovski tovariši smo mu v zadnji pozdrav ob preranem grobu izstrelili častno salvo, lovski rog pa je naznanil njegov poslednji lov. Sleherno oko je bilo solzno, ko so padale grude domače prsti na njegovo krsto. V naših vrstah je nastala velika vrzel, saj med nami ni več lovca in tovariša, ki si je z odkritimi besedami in veselim značajem pridobil vse simpatije.

Dragi »Popolo«! Naj ti bo lahka domača zemlja! Med nami pa boš ostal v trajnem in najlepšem spominu.

Lovska družina Strunjan
in Lovska zveza Koper

Iz LD Polskava

V lovskem letu 1970/71 smo se z lovskim rogom, s smrekovimi vejicami in častnimi streli poslovili od treh naših članov:

Ivan Robar je umrl star komaj 42 let. Zahrbna bolezen je iztrgala iz naše sredine dobrega lovskega tovariša. Že v otroških letih je zahajal v lovišče s svojim očetom in vzljubil divjad. Še zadnje zimo, ko mu je zahrbna bolezen majala zdravje je svojim ljubljencem na krmišča nosil hrano. LZ Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Ivan Koropec, soustanovitelj LD Zg. Polskava, se je oktobra 1970 v 74. letu starosti preselil v večna lovišča. Član lovske organizacije je bil 40 let.

Anton Hrastnik, soustanovitelj LD Zg. Polskava, je 10. 4. 1971 v 79. letu starosti odšel v večna lovišča. Lovec je bil od l. 1930, zakupnik lovišča pa od 1933. Najbolj je ljubil brakade. Zadnje v svojem življenju se je kljub visoki starosti udeležil decembra 1970. Pri gradnji lovskega doma je bil zelo aktiven in je tudi finančno pomagal iz težav. Njegova velika želja je tudi bila družinski lovski prapor, vendar je tri mesece pred razvitjem umrl. Za svoje delo je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge.

Vse lovske tovariše bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

LD Polskava — K. A.

Ob izgubi treh lovcev LD Lož — Stari trg

Žena s koso je bila letos še posebno pozorna do naše družine. Vzela nam je kar tri tovariše.

Prvi je bil na vrsti dober in vesel 33-letni **Lojze Krašovec**, ki je podlegel poškodbam po prometni nesreči.

Nato je 18. aprila umrl naš častni član, 86-letni **Ivan Mercina**.

Končno je omahnil še 29-letni **Jože Mlakar-Bunkarjev**. Več let je smrt hodila z njim na pogone, kjer

Ivan Mercina

Anton Hrastnik

se je večkrat ironično ponorčeval iz nje. 20. junija je prišla po zapitek. Vsi smo bili žalostni.

Dolžnost mi nalaga, da se še prav posebej spomnim našega veterana Ivana Mercine, ki se je dolgo pripravljalo, da odide na najvišje točke naših rukališč. Bil je šaljivec do zadnje ure. Vipavec po rodu, rojen v Gočah 20. 4. 1885. Tam je že v svojem šestnajstem letu s prednjačo uplenil prvega zajčka. Kot slovenski šolnik in protifašist je moral pribežati na jugoslovansko stran. Zatočišče in novi dom je našel v Starem trgu pri Ložu. Tu je vzgajal ljubitelje narave, lepega petja in domovine. Njegove pripovedi, polne miselne elegance in ironije, so pogosto spravljale v dobro voljo lovske tovarišije tako imenovanih naprednjakov. V šoli pa je stresal svoje »izpodpazduhe«, zgodbe, ki si jih je sproti izmišljal, in so vedno

imele nekakšno vzgojno panto. Skrivaj ob večerih pa je prihajal k njemu Kruhek, tigrovski obveščevalec. Skupaj sta pletla mreže zoper fašistične oblastneže, ki so hoteli na Primorskem zatreti vsako sled slovenske besede. Potem je prišlo tisto nahujše. Država, v kateri so tigrovcu in Mercini videli spodbudo k rešitvi, je klavrno propadla. Italijani so ga iskali že drugi dan, Mercina se je tedaj uspel prikriti. Pobrali so mu le dragoceno zbirko lovskega orožja. 7. junija 1941 pa so ga izsledili in začela se je trnova pot skozi ljubljanske zapore, Coroneo, na tržaškem procesu se je nekako izmazal smrti, potem pa je živel v pregnanstvu v Isernii. Po prihodu zaveznikov se je umaknil v Tolumbat pri Aleksandriji, bil pa je še v El Arišu in El Šadu. Tam je ustanovil in vodil pevski oktet, ki je bodril tiste, ki so odhajali v boj za domovino, in zbujal spoštovanje do Slovencev in Jugoslovancev. Junija 1945 se je čez Split vrnil v svobodno domovino.

Loška dolina je bila skoraj vsa požgana, mnogo njegovih učencev je bilo zverinsko ubitih ali pa so popadali. Ivan Mercina se je lotil kulturnega in vsestranskega dela za obnovo svobodne domovine, četudi mu je trpljenje v italijanskih zaporih pustilo grozotne posledice. Organiziral je moški pevski zbor, ki poje še danes, obnovil Loško godbo, znova je začel gojiti svoje priljubljene istrijance, bil pa je tudi član iniciativnega odbora za obnovo lovstva na Notranjskem, soustanovitelj, tajnik in starešina Lovske družine Lož — Stari trg. Ko je zaradi bolezni in visoke starosti moral izpreči, se je še vedno posvečal vzgoji mladega lovskega naraščaja, negovanju lovske družabnosti in lovskih šeg. Marsikateri lovec se ima za uspešen lovski izpit zahvaliti prav Ivanu Mercini. Lovska organizacija pa tudi kinološka sta mu izkazali vse priznanje. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje, pa še z najvišjim

kinološkim odlikovanjem. Na naših občnih zborih se je veselil kakor otrok. Čudili smo se njegovi izredni miselni svežini. In veselili smo se vsakega njegovega rojstnega dne. Letos ga nismo dočakali, omahnil je dva dni prezgodaj. Zapeli so mu njegovi pevci, zaigrala godba in njegovi lovski vajenci so mu izstrelili častno salvo. Tam pri Sv. Roku počiva, tam, kamor vsako noč prihajajo trope košut, kakor da hodijo na grob prijatelja, človeka in lovca, ki se je vedno zavzemal za pravičen strel, ki je spoštoval ne samo človeka ampak celo žival.

Franci Strle

Lovska kinologija

Gonitev psice lahko preprečimo

Gonitev psice je večkrat nezaželena, zlasti v mestnih naseljih. Psice namreč v času gonitve spuščajo rjavokrvave madeže izcedka iz nožnice. Razen tega se pred hišnimi vrati zbirajo psi raznih pasem, ki na daleč zavohajo gonečo se psico. Končno s tako psico skoraj ne moremo na ulico, ker se kaj kmalu zbere več psov, ki ji sledijo. To je neprijetno zlasti ženskam. Končno goneča se psica kaj rada uide od doma in jo zaskoči pes kake druge pasme.

Vsi ti razlogi so dovedli do iskanja sredstev, ki bi gonitev preprečila. Tako se je tovarni E. Merck v Darmstadtu posrečilo sestaviti hormonski preparat, ki za dalj časa sigurno zavre gonitev psic in tudi mačk. Sredstvo se imenuje **gestafortin** in se dobi tudi pri nas. Je sicer precej drago, stane okoli 65,00 din. Vendar, kdor se hoče ogniti navedenim nevšečnostim, se mu tak izdelek plača.

Injekcija tega preparata v psicino mišičje zavre gonjenje za daljšo dobo. S trikratno injekcijo v določenih presledkih lahko zavremo gonitev spomladi in jeseni. Prvo injekcijo je treba vbrizgati malo pred pričakovano gonitvijo, drugo v času mirovanja med prvim in drugim gonjenjem, a tretjo zopet tik pred drugo gonitvijo. Vsekakor je treba injekcije dajati še preden pokaže psica prva znamenja gonitve.

Preparat prodajajo v stekleničkah po 25 ml, za vsako injekcijo pa potrebujemo 1 do 5 ml, odvisno od velikosti psice. To naj opravi veterinar, da ne bi prišlo do kakih komplikacij. Pripomnim naj še, da take injekcije prav nič ne vplivajo na poznejše redne gonitve, če je to zaželeno.

Vsekakor je to pomemben napredek v veterinarski medicini, ker do sedaj še nismo imeli sredstva, ki bi gonitev sigurno preprečilo.

dipl. vet.
St. Arko

Priznanja in nagrade Društvu ljubiteljev ptičarjev

Društvo ljubiteljev ptičarjev je za 50-letnico svojega obstoja prejelo od Deutsch-Kurzhaar-Verband knjigo »Festschrift zum 80-jährigen Jubiläum« in rodovno knjigo »Kurzhaar« s posvetilom: »Slovenskim kinologom in prijateljem ptičarjev, Nürnberg, 20. 6. 1971« — predsednik dr. Byhain.

Od bavarskega Jagd-Gebrauchshundeverein iz Nürnberga je predsednik DLP Vl. Plenčar za 50-letnico Društva ljubiteljev ptičarjev prejel po predsedniku Albertu Dünklu knjigo »50 Jahre« s posvetilom in društvenim znakom.

Po predsedniku Welser Jagdhundeprüfungsvereina D. K. Francu Wissingerju pa je za 50-letnico DLP njegov predsednik prejel zlati društveni znak. Zlati znak je prejel tudi kin. sodnik Ivan Caf.

Ustanovni in častni član

DLP Franc Rebernik je društvu ob zlatem jubileju poklonil 500 din. Za čestitke in darila najlepša hvala!

DLP

Prijavljene in zaščitene psarne

»OBERŠKA« za nemške ovčarje, lastnik Štefan Škrinjar, Maribor, Ruska ulica 2.

»OD MOJCE« za škotske ovčarje, lastnik inž. Janez Šušter, Ljubljana, Pot na Zduše 2.

»RUPARJEVA« za goniče in jamarje, lastnik Tone Rupar, Birna vas 16, Šentjanž na Dolenjskem.

»ARTIČKA« za nemške ovčarje, lastnik Ernest Pinterič, Maribor, Brnčičeva 7/a.
»KOZJANSKA« za nemške bokserje, lastnik Ivan Lovc, Maribor, Ruska c. 81.
»PODLJUBNIŠKA« za škotske ovčarje, lastnik Blaž Kavčič, Ljubljana, Janežičeva 3.

Kinološka zveza Slovenije

Novi sodniški pripravnik

za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst jamarjev:

Danijel Peter Žerdoner, Maribor, Mlekarniška št. 6.

Kinološka zveza Slovenije

Nemški kratkodlakar Car

Besedilo in slike Jurij Vrečar

Na nastrelu

Pravilno odda plen

»Dol!«

Čuva odloženo

Prijavljene paritve

Vsi spodaj navedeni psi in psice so bili na preizkušnji uspešni:

Kratkodlaki jazbečarji:

Riko, RMJki 167 — Desa Gomilska, RMJki 175, leglo 18. 10. Rejec Franc Prelec, Šalovci, 69204 Šalovci.

Nemški kdl. ptičarji:

Rio, JRPki 5227 — Lora Bo-rojevka, JRPki 7022, leglo 13. 9. Rejec Maks Nemec, Šalinci 7, 43260 Križevci.

Epagneul bretoni:

Fido Vipavski, JRP EB 602 — Eta Vipavska, JRP EB 603, leglo 16. 8. Rejec Rado Dolgan, Majeni 3, 66210 Sežana.

Lovski terierji:

Agič, JRLT 5618 — Beba, JRLT 2706, leglo 11. 9. Rejec Ludvik Piščanec, Branik 219, 65295 Branik.

Brak-jazbečarji:

Aras, JRBj 3203 — Ada, JRBj 2109, leglo 22. 7. Rejec Štefan Klopčič, Pogled 4, 61251 Moravče.

Istrski kdl. goniči:

Dali, JRGki 7042 — Dida, JRGki 7215, leglo 26. 9. Rejec Marko Hvala, Brunov drevored 14, 65220 Tolmin.

Istrski res. goniči:

Boj, JRGri 1348 — Bela, JRGri 1485, leglo 6. 5. Rejec Janez Kure, Svibnik 9, 68340 Črnomelj.

Kinološka zveza Slovenije

Foto S. Lenardič: Istrijanec, puška in rog čakajo na brakade

Lovsko izrazoslovje

Jelenje rogovje

Po številu parožkov ločimo jelene kakor srnjake: šilar, vilar, šesterak, nepravilni šesterak, osmerak, nepravilni osmerak itd.

Vilar ima nad rožo ali vencem parožek nad očnik. Za nadočnikom praviloma priraste srednjik in rogovje jelena šesteraka ima: nadočnik, srednjik in vrh veje. Osmerak ima navadno pri vrhu veje parožek lovnik. Deseterak ima med nadočnikom in srednjikom še sivček ali lednik, če ne tega pa drugi parožek pri vrhu veje (prvi parožek pri vrhu je lovnik). Dva parožka skupaj z vrhom veje tvorijo krono. Dvanajsterakovo rogovje ima praviloma: nadočnik, sivček ali lednik, srednjik in krono (dva parožka in vrh veje). S tem je rogovje doraslo. Nadaljnji parožki nastajajo predvsem s cepljenjem teh osnovnih parožkov, zlasti tistih, ki tvorijo krono. Na štirinajsterakovem rogovju so lahko tudi tile

parožki: nadočnik, sivček ali lednik, srednjik, vmesnik in krona (vrh veje, prvi parožek ali lovnik, drugi parožek). Vmesnik (hrv. vučjak, nem. Wolfspross) je parožek nad srednjikom (in se po sedanjih pravilih o ocenjevanju šteje h kroni). Sivček ali led-

nik je parožek — lahko sta tudi dva — med rožo in srednjikom.

Jelen, ki ima na rogu (rog je veja s parožki vred) poleg vrha veje vsaj še dva parožka, je kronski jelen ali kronaš. To je jelen s kronskim rogovjem, ki ima rogovje s krono.

Jelenje rogovje po obliki: ravno rogovje — z ravnima vejama, usločeno rogovje

— s srčasto ali košato usločenima vejama.

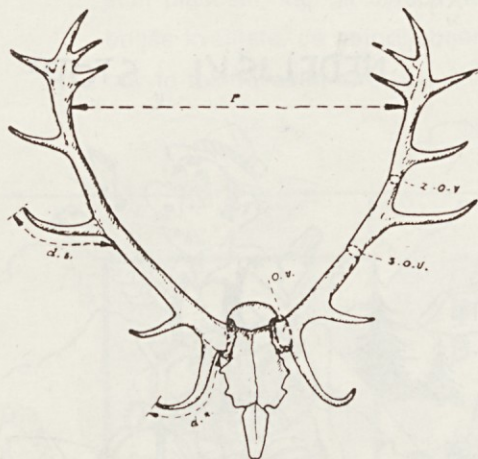
Krone jelenjega rogovja: čašasta ali dlana-sta krona, stopničasta krona, lopatasta krona, dvojna razvejana krona, enostranska ali delna krona (krona samo na eni veji).

Parožek je po sedanjih pravilih o ocenjevanju trofej roženi izrastek, ki meri od korena do vrha vsaj 2 cm. Manjši izrastek je nakazani odrastek ali nakazani parožek. Jelenju rogovje odpada, ga zgubi. Del jelenjega roga, iz katerega rastejo parožki, je veja. Jelenji rog (desni, levi) je veja s parožki vred.

Gojitveni jelen je za gojitev primeren jelen, ne pa »Abschuss-hirsch«, ki je jelen za odstrel.

Jelenje rogovje je bolj ali manj grbičavo. (Kaj so grbice, glej »Lovec« št. 3/1971, str. 94!) Brazde v rogovju so sledovi odstranjenih krvnih žil ličja ali tudi lika, ki so mahastemu rogovju dovajale hrano.

C. F.

Parožki po zunanji strani od spodaj navzgor: nadočnik, sivček ali lednik, srednjik, vmesnik, lovnik, vrh veje in na (notranji strani) še dva kronski parožka

Šaljive

Pa ni bil medved

Noč skrivnostna, poloblačna
noč,
tako lepih noči se malo
doživi.

Ko je bila ura blizu tri,
mi pevca glas v ušesu
zazveni.

Poslušal sem skrivnostni
glas,

ko klical kure je, da gre
k njim v vas.

Po poti sem hitreje šel,
da na rastišče bi čimprej
prišel.

A bilo veselja kmalu
konec je,

ko nekaj v listju
zašumelo je.

Prav hitro sklonim se na
tla,

da vidim, kaj tam migeta.

Oddaljena za sežnja dva
je gmota čudna tam bila.

Tistikrat sem petelina
zaslišat šel

in nisem puške s sabo vzel.

Otrpnile so mi kosti,
iz ust glasu nikakor ni.

Le v mislih zakričim:
»Če človek si, roko mi daj,

če zver si, moram brž
nazaj!«

Bilo je mene strah in
tista dva,

ki sta za medveda bila
zamenjana.

Tudi naj še to povem, da
mnogokrat

medvedove sledi bilo je
tam zaznat!.

Ampak mene so lovci lepo
počastili,

tisto jaso so za
»Medvedovo« krstili.

F. S.

Nemogoč lovski soprog

Žena se pritožuje sosedu nad
svojim možem:

»Zimo je prespal kot jazbec,
spomladi je bil zaljubljen
kot divji petelin, poleti že-
jen kot žolna, jeseni se je
pa začel rediti kot divji
merjasec...«

-Špula-

Za občinski praznik Lendave lovci streljali z žogo

Lovski družini Lendava in
Petišovci sta 26. junija, v
tednu praznovanja občinskega
praznika Lendava, priredili
zanimivo nogometno srečanje.
Samo nekaj atraktivnih plakatov
je zadostovalo, da se je zbralo
že pred 16. uro na lepem
novem nogometnem igrišču
nove osemletne šole precej
gledalcev.

Fotoreporterjev je bilo kakor
še na nobeni nogometni tekmi
v Lendavi. Obe moštvi izredno
pestre sestave, od najlažjega
igralca 62 kg do najtežjega 125 kg,
sta se gledalcem predstavili
in krepko pozdravili s trikratnim
»lovski zdravo«. Na čelu
moštev je bil kvalificirani
sodnik Štefan Ge-

renčer, z lovsko puško na
rami. Kratek aplavz množice
in sodnik je z dvema streloma
v zrak začel izredno srečanje.

Redek je bil, ki se to sobotno
popoldne ni od srca nasmejal
in razvedril. Pohvale so padale
za obe strani, še posebno
branilcu Lendave Hebarju, ki je
kljub največji teži dosledno
čistil prostor pred vrati in
predstavljal razmeroma široko
oviro petišovskim napadalcem.

Zmagali so Petišovčani, a je
Lendava takoj napovedala
povratno tekmo, ki bo pred
pričetkom glavne lovne sezone.

Takih srečanj napovedujejo
člani obeh družin še več, za
krepitev dobrih, tovariških
odnosov, ki naj lovce čim
tesneje povezujejo.

Jože Varga

Boljši način

Sodnik: »Divji lov ste izvršili
na način, ki sem vam ga opisal.«

Obtoženec: »Ne, gospod sodnik,
pač pa ga bom uporabil
prihodnjič, ker je boljši
od mojega.«

-Špula-

Stara reč

Divji lovec priteče na uredništvo
Lovca in vpraša:

»Ali je res, da ste objavili
moje ime in me imenovali
lovskega tatu?«

»Nemogoče,« odvrne urednik,
»starih reči ne pogrevamo.«

-Špula-

Po domači pridigi

Lovci so »zadnji pogon«
podaljšali in prišli pozno
po noči domov.

»Viktor, kako se kaj počutiš
po včerajšnji krogariji?«

»Jaz dobro, le žena je vsa
hripava.«

-Špula-

Avgusta na lovski veselici

Fonza je bil na »štantih«
vse življenje brez lovskega
stolčka. Zajca je čakal kar
na štoru ali skali. Zato ni
čudno, da ima na starost
vedno moker nos kakor
njegovi istrijanec.

»Saj ne bi bilo nič narobe,
toda muhe so vedno žejne
in mi sedajo na nos. Naveličal
sem se jih odganjati. Resno
premišljam, kaj naj naredim,
ko mi sede muha na nos.«

»Pusti ji veselje, saj bo
sama dol padla, ko pritisne
mraz...«

-Špula-

Po lovu

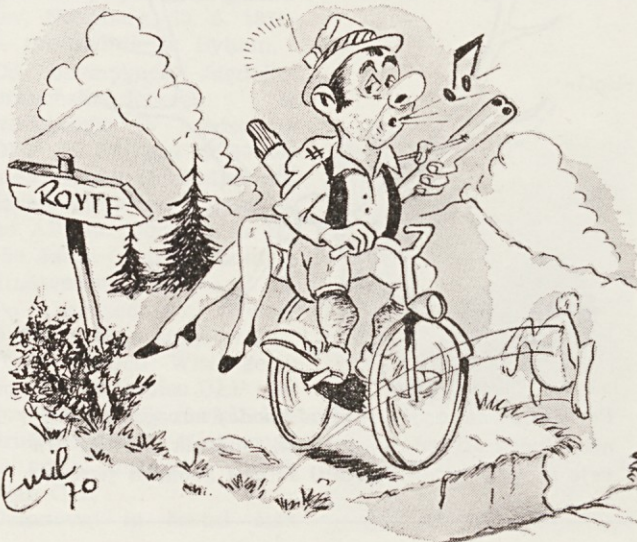
»Prestrelil sem ga in mu
prizadel takšno luknjo, da
bi skozenj lahko potegnil
nahrbtnik.«

»Ampak zajec je tekel
dalje!«

»A prestrelil sem ga kljub
temu — namreč strašilo na
njivi.«

S. Krajnc

NEDELJSKI "STOP"

Specialna polavtomatska lovska puška

B R O W N I N G

5 nabojev kalibrov 12 ali 12 magnum, 16 in 20 ali 20 magnum

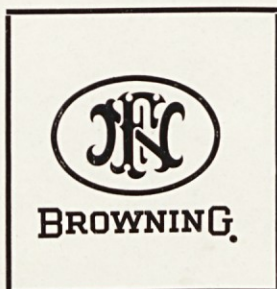
Polnjenje in izmetavanje nabojev je avtomatsko.

Razen velikosti magacina, rahlega odsunka, čvrstosti vseh delov ter zanesljivosti ima ta puška še veliko prednost, da je njena edina cev zamenljiva, kar omogoča najkoristnejšo uporabo.

Možnost menjave raznih dolžin in čokov puškinih cevi enakega kalibra je naredila iz te puške orožje za razne vrste lovov.

Po naročilu dobava luksuznih modelov, graviranih ali inkrustiranih.

Naboj LEGIA STAR HIGH SPEED — rdeči, šibre iz tršega svinca, tulec F. N. z dvojnimi nitastim plaščem, kar ga uvršča med naboje najboljše kvalitete. Je najpriljubljenejši naboj lovcev in tekmovalnih strelcev.

**FABRIQUE NATIONALE
D'ARMES DE GUERRE S. A.
B-4400 HERSTAL (BELGIQUE)**

Izvozna pisarna F. N.:
COBETEX S.P.R.L. — Rue Ravenstein 60
B-1000 BRUXELLES — Belgija
Bančni račun 67524 — Kredietbank-Bruxelles

VSE INFORMACIJE TUDI V SLOVENSKEM JEZIKU!

'Kapljica za lovski krst in zadnji pogon torej bo...

Lovske družine in gojitvena lovišča!

Prosimo, da čimprej naročite

kameno sol

a najkasneje do konca oktobra.

Navedite točen naslov prevzemnika in njegovo železniško postajo, ker avtobusi neradi prevzemajo pošiljke soli.

Za lovske organizacije, ki nam oddajajo uplenjeno divjad, posebne ugodnosti pri nabavi soli in lovskih potrebščin.

LOVSKA ZADRUGA ZA SLOVENIJO
»LOVEC«

L J U B L J A N A

Gospodsvetska 12